

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris D. Hludowici Blosii Abbatis Lætiensis Ordinis S. P. N. Benedicti Tomus Posterior Margaritum Spirituale

Blois, Louis de

Monasterii Campidonensis, 1672

- I. Collyrii hæreticorum. Libri duo, cum Appendice de Sacrificio Missæ, de
B. Virgine Maria, & Sanctis, ac de Fidelibus defunctis, collecta ex
Canonibus Apostolorum, sacris Conciliis, & SS. Patribus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45885](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45885)

VENERABILIS PATRIS
D. HLUDOVICI BLOSII
ABBATIS LÆTIENSIS
ORDINIS S. BENEDICTI

DEFENSIO
VERAE FIDEI

ADVERSUS

S. ECCLESIAE CATHOLICAE
HOSTES,

PARTIBVS III. DISTINCTA.

- I. Collyrium hæreticorum. Libri duo ; cum Appendice de Sacrificio Missæ, de B. Virgine MARIA, & Sanctis, ac de Fidelibus Defunctis, collectâ ex Canonibus Apostolorum, sacris Concilijs, & SS. Patribus Græcis.
- II. Facula illuminandis & ab errore avocandis hæreticis accommodata; cum Appendice de Eucharistia, sacris imaginibus, & de hæresibus atque hæreticis: cui Expostulatio IESV CHRISTI subjungitur de ingratitude Philocænopoleos.
- III. Epistola ad nobilem Matronam ab hæreticis seductam.

OBSER-

OBSERVATIO
AD
POLEMICA
BLOSIANA
SEV
DEFENSIONEM
VERÆ FIDEI
ADVERSUS
NASCENTES IN BELGICA
HÆRESSES
CIRCA ANNUM DOMINI M. D. L.

Akor.
20.

r. Reg.
17.

Dan. 13.

Sæculū
I.

II.

DOMINUS & Salvator noster JESUS CHRISTUS, i. Sponsæ suæ dilectæ & electæ, Ecclesiæ, quam ac-
quisivit Sanguine suo, fidelis sponsus & zelotes, semper adversus oppugnationes novantium hæreticorum, sanctos Patres suscitavit propugnatores; semper adversus Goliathos, in duello, Davides opposuit; adversus Ienones Susannæos, in judicio, Danieles præparavit; ut ex omni retrò per sexdecim sæculorum ætates Annalium Ecclesiasticorum fidâ memoriâ compertum est. Exempla producantur.
Primo sæculo, Simonem Magum hæresiarcham debellavit Simon Petrus; aliosque & alios hæreticos alij atque alij Apostoli. Secundo, Saturninum, Carpocratem, Marcionem, Gnosticos, Ophitæ, Montanistas; sanctus Justinus, sanctus Irenæus, sanctus Athenogenes;

- genes, item Musanus, Miltiades, Tertullianus strenuè refutarunt. hereticorum oppugnantium, & Doctorum propugnantium Ecclesiam Dei.
- III. Tercio, Cyprianus, Novatianus; Quarto, Donatistas, Arianos, Manichæos, Helvidianos item, Jovianistas, Vigilantianos, Patres sancti Græci, Basilus, Achanasius, & duo Gregorij Nazianzenus atque Nyssenus; Latini, Hilarius, Ambrosius, Hieronymus, animosè profligaverunt. Quinto, Fortunatum, Felicem, Faustum, hostes infortunatos, infelices, infaustos, & sanctæ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ infestos Manichæos, Petilianum etiam, Pelagium atque Nestorium, unus instar omnium hæreticorum malleus concudit sanctus Augustinus. Sextum sæculum vidit Monochelitas seu Monophysitas prostratos à sanctis Sophronio & Maximo: VII. Septimum, Theopaschitas & eorum caput Sergium, à sancto Abate & Martyre Maximo. In octavo sæculo jacuerunt Iconoclastæ, victi à sancto Joanne Damasceno; in Nono, Claudius Taurinensis, à Jona Aurelianensium Episcopo; in Decimo, Anthropomorphitæ repullulantes, à Ratherio Veronensium Episcopo. Undecimum, Berengario Sacramentario novatori, Fulbertum Carnotensium Episcopum; Duodecimum, Tanchelino etiam Sacramentario, Norbertum Præmonstratensium Patriarcham; Petro Brusio, Gilberto Porretano, Petro Abaillardo, Bernardum Clavallensium Abbatem, nostro BLOSIO Lætiensium, tum dulci pietate tum forti zelo, non absimilem; Decimum tertium, Olivario Albigenis factionis profeminatori, Dominicum Prædicatorum Ordinis religiosissimum Parentem, cum duodecim venerandis Abbatibus ab Innocentio III. Pontifice Maximo in Provinciam Tolosanam missum, opponi vidit, & partam armis Ecclesiasticis victoriam reportari. Beguardos & Beguinas, sæculo XIV. Decimo quarto, duo Pontifices Maximi Clemens V. & Joannes XXII. confixerunt. Wicleffitas & Hussitas, potentissimum sæculi XV. Decimi quinti hæreticorum flagellum Thomas Waldensis calamo suo jugulavit.

3. Sæculo decimo sexto contra Lutherum & Calvinum datus est à Deo Blosius Defensor fidei. Martinus Lutherus & Joannes Calvinus, damnata sæculi Decimiseptimi portenta, calamitosi aurorum nostrorum temporibus caput extulerunt, & arma sanctæ Ecclesiæ Catholicæ intulerunt; unde faces, Theomachorum & Iconoclastarum excitato ab inferis incendio, Belgicam Ecclesiam sub annum Domini M. D. L. subdolè & furtim ingressæ, vastitatem Sacris omnibus minabantur. Adversus hos quidem Dei providentia sanctum IGNATIUM de LOIOLA, magno Ecclesiæ Romanæ bono, militem novum suscitavit,

Y y

tavit,

tavit, qui cum fundata à sese SOCIETATE JESU bellum omnibus hæresibus internecinum indiceret: sed priusquam fortissimi Societatis JESU Patres in Belgio nati notive essent, voluit R. D. LUDOVICUM BLOSIUM opponere sese velut murum pro Domo Dei, & divinitus, ut credere par est, mentem inspiravit adversus hæreses, aut clam & versute irrepentes, aut palam & violente irrum-pentes, amentata sanctorum antiquæ Ecclesiæ Patrum tela acuen-di & intorquendi.

4.
BLOSIUS
varie
contra sui
seculi
hæreses
profuit
Ecclesiæ.

Hoc sanè doctissimis tum COLLYRII tum FACIAR libellis pro virili, cum divina gratia, fortiter ac feliciter præstitit BLOSIUS; quem proinde in reducendis ad Ecclesiæ Matris gremium seductis Proceribus, ob egregiam cum prudentissima doctrina conjunctam morum suavitatem, MARIA Hungarica Belgicarum Provin-ciarum Gubernatrix, aliique Principes, Magistrum & Directorem esse voluerunt. In his autem Polemicis lucubrationibus obse-cro Lectorem priscae fidei amantem, ut res duas, quæ ad com-mendandam D. BLOSI in hac FIDEI DEFENSIONE ope-ram facere videntur, adnotet & admiretur. Inprimis, vir ille to-tus in Asceticis immersus & absorptus, qui suavem unionis my-sticæ quietem expertus, & profundum ac tranquillum, ut est in Canticorum Epithalamio, sponsæ deliciosissimæ somnum dor-mire solitus erat, mirandum est, quomodo zelo Dei & Eccle-siæ ardens, ad primos hæreseos rumores tanto fervore & celeri-tate classicum cecinit, auxilia à sanctis Patribus advocavit, ad arma fidei hostibus inferenda, & ad Ecclesiam propugnandam evolavit. Deinde mirari nemo aut laudare satis poterit, quod in primis illis controversiarum fidei velitationibus, non velut levis armaturæ miles, sed velut Triarius aut Cataphractus, tam decretoriâ Pugnâ decertavit, tam certis & acutis jaculis jugulum perijt, tam fortibus tam ineluctabilibus Patrum præseorum sen-æntijs novas hæreses subjugavit. *Filia Babylonis! Beatus qui tenebit & allidet parvulos tuos ad petram.* Fecit hoc BLOSIUS, qui vagientes adhuc & in cunis Babylonæ hæreticæ filios allisit ad petram: petra autem erat Christus, & Christi Verbum, & Christi Vicarius, & Christi Apostoli, ac Doctores Ecclesiæ Christi.

Cum

5.
In rudi-
bus prin-
cipi; di-
spuatio-
num de
rebus fi-
dei ma-
gnifici-
du est
Blosius
quamvis
plura post
Blosium
ad ista
sunt à re-
centiori-
bus fidei
propugna-
toribus.

Cum verò nihil simul & inventum & perfectum; & facillimum sit inventis aliquid addere; atque ex omnibus Belgicæ Ecclesiæ contra Navatores propugnatoribus B L O S I U S aut primus, aut certè ex primis unus fuerit, qui in controversiarum fidei arenam prodijt, excogitatâ & inventâ à se pugnandi ratione usus; alijque deinceps post B L O S I U M controversiarum nostri temporis Scriptores inventis à B L O S I O quamplurima ornamenta & quandam veluti perfectionem rudibus ac novis illis lineamentis imposuerint; exiltimandum est, non desideraturum te, benigne Lector, in Blosianis istis incunabulis adultam illam & multis post annis auctam scribendi contra hæreticos methodum & experientiam.

6.
Plura
qui volent
ad ista
Scriptores
Blosio
posteri om-
nes in
contro-
versis.

Quæ causa est, quamobrem in hac ultima Parte Polemica satius visum est, ornando, augendo, illustrando B L O S I O per marginales glossas aut citationes crebriores, ut in alijs Partibus actum est, supersedere, cum in omnium ore & manibus sint doctissimi atque gravissimi Auctores, qui inchoatis per Blosium curis Polemicis manum ultimam admoverunt, & inventa à B L O S I O, auctâ ab annis experientia, ad Perfectionis culmen evenerunt.

Yyy 2

HLVDO-

HLUDOWICI BLOSII DEFENSIONIS VERAE FIDEI

ADVERSUS

S. ECCLESIAE CATHOLICAE
HOSTES

PARS PRIMA,

SIVE

COLLYRIVM HÆRETICORVM.

PRÆFATIONCVLA.

* Colly-
rium ex
Galeno
& Medi-
cis est
medici-
na oculo-
rum.
Hæreti-
ci men-
tis oculo-
rum aut
læsi aut
capti
sunt.

IA erga pereuntes hæreticos commiseratione motus hoc * COLLYRIUM scripsi: in quo artificiosam orationis connexionem non ita servare studui, ut omnia eleganter sibi cohererent, & aliud ex alio concinnè dependeret: sed simpliciter atque incompolitè pauca, quæ curandis ipsorum hæreticorum oculis apta esse videbantur, congesti. Abundè quod cupimus assequemur, si modicus ac rudis hic labor noster aut aliquos ex his qui hæresi jam infecti sunt sanare, aut aliquos ex his qui hæresi jam infecti sunt sanare, aut aliquos ex his qui nondum sunt infecti servare incolumes potuerit. Neque enim in illis quæ hætenus edidimus, laudes hominum, sed salutem animarum venamur.

COLLY-

HLVDOVICI BLOSII DEFENSIO FIDEI.
 COLLYRII
 HÆRETICORVM
 LIBER PRIOR.
 CAPUT I.

non vetantur : nos quod divina
 Scriptura expresse docet esse ser-
 vandum, seruire volumus, à quo
 expresse docet esse abstinendum,
 abstinere non recusamus. ceterum
 quod in ea expressum non est, li-
 berè reijcimus.

Colly-
 rij hære-
 ticorum
 Lib. 1.

*Quòd hereses sumant originem ex
 superbia & inobedientia ; & quòd
 Ecclesia (qua non errat) obtempe-
 randum sit, etiam in his que Scri-
 pturarum expresso testimonio
 comprobari ne-
 queunt.*

1. Hæresum omnium origo est superbia & inobedientia.
2. Quibus tamen prætexunt expressa Scripturæ auctoritatem.
3. Sed Ecclesia obediendum est, etiamsi expresso testimonio Scripturæ non probatur: quia est corpus Christi, perpetuè capiti sui insuientià gubernatum.
4. Frivola obiectio hæreticorum de traditionibus humanis.
5. Spiritus sanctus Ecclesia universali præsidet, sicut spiritus vite toti corpori animato.

Istam eorum excusationem vanam esse, intelliger, quisquis ea quæ dicentur patienter audierit. Nam Ecclesia Apostolica nihil absque certa ratione præcipit aut interdicit : & quidquid ipsa discernit esse faciendum aut omit- tendum, etiamsi id expresso divinarum Scripturarum testimonio comprobari nequeat, non minori religione seruari debet, quàm si eadem sacræ Litteræ illud evidenti-ssimè præciperent, (quamquam nihil statuit Ecclesia, quod non satis confirmetur his Domini verbis in Evangelio expressis: *Omnia quacunque dixerim vobis, servate, & facite. item istis: Qui vos audit, me audit.*) Et hoc ita esse demonstramus. Paulus Apostolus pluribus Epistolarum suarum locis asserit, Ecclesiam corpus Christi esse, & Christum esse caput Ecclesiæ. Prorsus ita est: Ecclesia corpus Christi mysticum est, & ab eodem Christo capite suo omnia quæ veritatis sunt recipit; spiritu capitis sui illuminatur ac regitur.

3.
 Tamen
 Ecclesia
 obedire,
 etiam de
 sciente
 Scriptu-
 ra, debu-
 rant.

1.
 Omnes
 hereses
 ex super-
 bia ortu
 ducunt.

ON aliundè sumunt originem hæreses, quàm ex superbia & inobedientia. Hæretici enim suum sensum protervè defendunt, ea quæ adveniunt obstinata mente sequuntur, decretis Ecclesiæ Apostolicæ ejusque Antistitibus parere nolunt, traditiones & instituta majorum contemunt.

2.
 Quamvis
 erroribus
 suis ve-
 lamur a b
 tendant
 ex sacra
 Scriptu-
 ra

Et quidem hoc nostro ævo suâ ita adumbrant velantq; arrogantiam atque inobedientiam. Multa, inquit, præcipit Papistica (sic enim ipsam Romanam Apostolicamq; Ecclesiam appellant) quæ nusquam in sacris Litteris jubentur, multa interdicit quæ in illis

Matth.
 23.
 Luc. 10.
 Ephes. 1
 & 4. & 5.
 Coloss.
 1. & 2.
 Regitur
 enim per-
 petuè
 Christi
 capiti
 sui in-
 fluentiâ.

Jam cum necesse sit, ut omnes credant pareantq; scriptis Apostolorum Pauli, Petri, vel Joannis, qui sunt membra Ecclesiæ; quis sanâ mentem habens dixerit, licitum alicui esse non credere & non ob-

Colly-
rii here-
ticorum
Lib. 1.

I. Thes.
4.

4.
Traditio-
nes Ecclē-
siae non
sunt me-
re huma-
nae.
Matth.
15.

Ioan. 14

5.
Præsides
Ecclesiae

temperare ipsi universali Eccle-
siae? Nam sicut corpus singulis
membris, ita Ecclesia singulis Apo-
stolis praeſtat. Rurſum, si unum
Ecclesiae membrum Paulus, de
his quae ipse praeceperat & prae-
cipiebat verè dixit, *Qui haec spernit,*
non hominem spernit, sed Deum:
quandò magis Ecclesia universalis
hoc de suis decretis ac iussis dice-
re potest?

Solent hæretici objicere locum
illum Evangelicum, ubi Domi-
nus ait, *Quare transgredimini*
mandatum Dei propter traditionem
vestram? Tales, inquit, tradi-
tiones Papisticae sunt: traditiones
enim hominum sunt. Sed planè
futilis est ista objectio. Neque en-
im verbis illis Christus repre-
hendit omnes traditiones huma-
nas (alioqui reprehenderet etiam
traditiones Apostolorum, qui ho-
mines fuerunt) sed eas duntaxat
hominum constitutiones & tra-
ditiones damnat, quae ad divinū
cultum nihil conducunt, sed po-
tius legi Dei adversantur: quales
utique nec sunt, nec unquam fue-
runt, nec erunt traditiones Ecclē-
siae Catholicae & Apostolicae,
quam docet Spiritus sanctus, jux-
ta ista Redemptoris verba: *Para-*
clerus Spiritus sanctus vos docebit
omnia, & suggeret vobis omnia que-
cunque dixerit vobis. Item: *Ego ro-*
gabo Patrem, & alium Paraclerum
dabit vobis, ut maneat vobiscum in
aeternum, Spiritum veritatis.

Sicut enim in unoquoque ho-
mine Spiritus toti corpori praeest,

cujus arbitrio & instinctu corpus
ipsum movetur: ita Spiritus ian-
ctus universali Ecclesiae præsides,
& ipsam in omnibus dirigit. Ob-
idque Paulus Apostolus eam ap-
pellat columnam & firmamentū
veritatis: errare enim nescit in
his quae sunt fidei, & quae ad san-
ctos mores spectant. Quare, qui
contradicit Ecclesiae, contradicit
Spiritui sancto, contradicit Chri-
sto Domino: alienus à Deo est,
profanus est. Hinc ipse Christus de
tali homine dicit: *Si Ecclesiam non*
audierit, sit tibi sicut ethnicus & pu-
blicanus.

C A T U T II.

Quid sit Ecclesia, & quòd Conciliū
generale sit universali Ecclē-
siae, ob idque non erret.

1. Prælati Ecclesiae, & generalia Concilia re-
præsant totam Ecclesiam.
2. Eorum formam & auctoritatem ostendunt
Apostoli in suo Concilio Ierosolymitano, Act. 15.
3. Petrus Ecclesia Iudaeorum remittebat dubia de
religione ad Pontificem suum, Conciliumq; Sacer-
dotum; non ad plebem aut Magistratum laicum.
4. Concilia generalia non errant: diriguntur
enim à Spiritu sancto.
5. Nec posteriora corrigunt priorum lapsu, quan-
do aliter statuunt; quia alia aetas alius habet mo-
res, aliaq; postulat remedia.

Ecclesia est quidem omnium
fidelium ad Christi corpus at-
tinentium congregatio: illam ta-
men repræsantant Prælati ejus,
sicut Prælati alicujus provinciae
repræsantant totam Provinciam.
Nisi enim Prælati Ecclesiae Ecclē-
siam repræsantarent, quando Do-
minus ait: *Si te non audierit, adhu-*
be tecum adhuc unū vel duos. Quòd
si non audierit eos, dic Ecclesiae; ne-
cessè esset totum orbem perambu-
lare.

Iare, ut aliquid dici posset ecclesie: toto enim orbe diffusi sunt fideles, & membra ecclesie. Omnino quando, Primatibus ecclesie coeuntibus, Concilium generale ritè congregatur, ipsum universalem ecclesiam satis repræsentat; neque oportet ut promiscuæ plebis multitudo convocetur, plebs enim pastoribus commissa est.

loco quem elegerit Dominus, & docuerint te iuxta legem eius, sequerisq; sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram.

Collyrii hæreticorum. Lib. 1.

Si quis obijciendo dixerit, posse fieri ut generalia Concilia etiam legitime congregata errent, propterea quod ipsa constent ex hominibus qui errare possunt: Respondendum erit, eos qui conciliū generale legitime institutum efficiunt, esse quidem homines, non tamen errare, † eò quod universalem Ecclesiam tunc repræsentantes, ductorem doctoremque Spiritum sanctum indubitanter habeant. Concilia particularia dum errant, emendantur per plenaria & generalia Concilia, quæ ab errore aliena sunt.

4.
Spiritus sanctus afficit Concilia generalibus, ne errant in fide, aut morum doctrina.

Si rursus objecerit aliquis, Concilia posteriora statuere interdum aliqua aliter quam in prioribus Concilijs statuta fuerint; & nonnulla hoc nostro sæculo asseri, quæ olim dubia esse videbantur: Nos respondebimus, sanctam ecclesiam pro conditione temporū atq; causarum justissimè nonnunquam variare ea decreta, quæ ad mores & gubernationem ecclesiarum spectant, non autem variare fidem. Dicemus, eandem Dei ecclesiam multa nunc certa habere, quæ apud antiquos non ita

5.
Concilia posteriora non corrigunt priora: sed alij morbi perunt alia remedia.

† Hoc accipe sic, ut intelligatur Conciliū generale errare non posse, quia Caput Ecclesie & petra fundamentalis, qui est Pontifex Romanus, præest Concilio velut Caput & Præses infallibilis, & ille errare non potest, ut est Mathæi 16. Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam. Ita plerique sentiunt.

Certa

2. Unde beatus Lucas evangelista in actis Apostolorum narrat, Apostolos & seniores (non autem reliquam multitudinē fidelium) convenisse, ut deciderent quaestionem exortam de circumcissione & observatione legis Moyli. Ubi exactè describitur forma celebrandarum Synodorum ecclesiasticarum, quam secuta est ipsa Mater Ecclesia, posteaquam persecutione, quæ in Christianos sæviebat, cessante, congregari poterunt Concilia.

3. Scriptura quoque veteris Testamenti, non ad plebem, sed ad Sacerdotes mittebat eos quid de re quapiam dubitabant. Dicit enim. Si difficile & ambiguum apud te iudiciū esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium intra portas tuas videris verba variari; surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesq; ad Sacerdotes Leviici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, queresq; ab eis; qui indicabant tibi iudicij veritatem. Et facies quodcumq; dixerint qui præsunt

Colly-
rij hære-
ticorum
Lib. 1.

Ecclesia
semper
proficit
scientiâ,
ut aurora
Cant. 6.

certa erant. Proficit enim quoti-
diè ipsa ecclesia : cujus membra
Deus magis magisque illustrat,
pleraque revelans posterioribus,
quæ priores ignorabant. Unde
illa comparatur auroræ, dicente
Scriptura: *Quæ est ista, quæ progredi-
tur quasi aurora ?* Nam aurora,
quæ in suo ortu tenuius lumen
ostendit, in progressu fulgidior ap-
paret.

CAPUT III.

*Quòd auctoritas Ecclesia non pen-
deat ex Scripturis ; & quòd si illa
deesset, pravi quisque vel reycerent
vel malè interpretarentur ipsas
Scripturas. De harum item
obscuritate, & quòd non
omnibus tutum sit
eas legere.*

1. Auctoritas Ecclesia non pendet ex Scripturis,
licet ex ipsis clarissime probari possit.

2. Scripturas enim non agnosceremus, nisi per
Ecclesia auctoritatem.

3. Quæ si nulla esset, quilibet protervum Scri-
pturas pro sua arbitrio reyceret, aut absurde ex-
puneret.

4. Sunt enim obscura difficillimæ, & proinde
non ex proprio ingenio, sed ex Ecclesia pastorumque
ipsius iudicio legenda sunt & intelligenda.

5. Propterea non est tutum omnibus illas legere:
sed humilibus duntaxat, Ecclesiaque iudicium ve-
nerantibus.

1. Ecclesia
demon-
stratur
Scriptu-
ris : sed
ab eis eju-
auctori-
tas nec
pendet,
nec peten-
da est :

FALLUNTUR prorsus, qui eccle-
siæ auctoritatem ex testimo-
nio Scripturarum pendere existi-
mant. Nam quando Apostoli &
Evangelistæ, nondum conscriptis
sacris Evangelij vel epistolis, po-
pulum instituebant, ipse populus
credebat atque obtemperabat, &
credere obtemperareque debebat
his quæ ab ecclesia proponeban-

tur ; licet ea nusquã adhuc scripta
essent. Quod cum ita sit, quare
modò in omnibus ecclesiæ decre-
tis tam anxie exiguntur expressa
Scripturarum testimonia ? Nam
cum illa idem caput nunc habeat
quod tunc habebat, eodemq; ve-
ritatis Spiritu modò gubernetur
quo tunc gubernabatur ; nimirum
eamdem etiam auctoritatem nunc
obtinere quam tunc obtinebat.

Profectò nos neque epistolas
Apostolorum, neque ipsum sacro-
sanctum Evangelium certò scire-
mus aut crederemus esse Scriptu-
ras irrefragabiles, nisi auctoritas
ecclesiæ ita credendum esse decer-
neret. Quis enim assedit Aposto-
lis vel Evangelistis cum scriberet ?
ut quamobrem non tantam fidem
habemus Evangelio Nicodemi
qui Christum vidit ; quantam ha-
bemus Evangelio Marci, qui Chri-
stum non vidit : nisi quia istud in
numerum Scripturarum aucten-
ticarum ecclesia reponit, illud
non reponit ? Planè penes solam
ecclesiam Catholicam (quæ, sicut
diximus, errare non potest) jus
est determinandi & quæ Scriptu-
ræ pro divinis habendæ sint, &
quò sensu eadè intelligi debeant.

Alioquin nihil apud Christianos
certum esset. Nam iste pro suo ar-
bitrio reyceret totum novum Te-
stamentum, ille aspernaretur ve-
tus : iste istud, ille illud assereret
non esse ex canone ipsarum sa-
crarum Litterarum. Rursum
iste aliter eas interpretari vellet
quàm ille, & ille aliter quàm iste.
Vide-

Videlicet insanus quisque, exco-
gitatis absurdis sensibus, eas sibi
ad impia dogmata; nefandaque
scelera patronas assumeret. Si
enim, cum adhuc viverent Apo-
stoli, jam plerique vani eisdem
Litteris sacris propter obscurita-
tem perperam intellectis abute-
bantur; quid futurum erat postea,
nisi quilibet iudicium suum iudicio
Ecclesiæ submittere debuisset?

*ras sacras rectè intelligentes, quæ Do-
mino vovistis adimplere sat agatis. Hæc
Clemens: qui etiam prædicta ver-
ba recitat decimo libro Recogni-
tionum, ubi inducit beatum Pe-
trum illa ipsa dicentem.*

Rectè divina Scriptura, five
verbum Dei, gladio comparatur,
quo quis vel benè vel malè uti
poteat. Quemadmodum enim
infanti & amenti gladius pericu-
losus est (eo enim se aliosque fa-
cilè vulnerat;) ita qui pravæ cu-
riositatis insanæque superbæ vi-
tio infectus est, sacras Litteras tu-
tè non legit, cum gladium spiri-
tualem non ea parte, quâ com-
prehendi debet, arripiat, neque
illum, sicut oportet, tractare sciat.
Est etiam veluti altum quoddam
mare sive abyssus sacra Scriptura:
cui qui se sine humilitatis navigio
committit, undosis fluctibus ab-
sorptus perit. Minus periculi est
in rivis è mari profluentibus, hoc
est, in Orthodoxorum piorumque
Patrum scriptis non ita profundis.
Simpliciores, qui bonæ volunta-
tis sunt, legem implent, id est,
Deum proximunque diligunt,
etiamsi divinas illas & intellectu
difficiles Scripturas non legant.
His qui eas absque periculo legere
volunt, omnino necessaria est re-
cta puraque intentio; necesse est
ut ipsi cervicem ad pedes Matris
Ecclesiæ humiliter submitrant,
eique in omnibus cre-
dant & obtem-
perent.

Colly-
rii hære-
ticorū.

Id è non
ab omni-
bus, sed
ab humi-
libus tam-
iùm legi
debent
Scriptu-
ra, ex cõ-
paratione
gladij &
maris.

4. Sunt au-
tem sacra
Scriptura
difficili-
ma, ideò
que ex-
tiosa ma-
gisterio
explican-
da.
2. Pet. 3.
Charissimus inquit, frater noster Pat-
rus secundum datam sibi sapientiam scri-
psit vobis, sicut & in omnibus Epistolis,
loquens in eis de his: in quibus sunt quæ-
dam difficulta intellectu, quæ indocti &
instabiles depravant, sicut & ceteras
Scripturas, ad suam ipsorum perditionem.
Vos igitur fratres præscienter custodite,
ne insipientium errore traducti, exci-
datis à propria firmitate. Hæc Pe-
trus Apostolus, Cujus discipulus,
atque in summo, id est, Romano
Pontificatu successor, & Martyr
gloriosus, Clemens, in quadam
Epistola sua de eisdem Scripturis
ita loquitur: Diligenter observandum
est, ut lex Dei, cum legitur, non secun-
dum proprii ingenij intelligentiam lega-
tur v. l. doceatur. Sunt enim multa
verba in Scripturis divinis, quæ possunt
trahi ad eum sensum, quem sibi unus-
quisque præsumpserit: sed hoc fieri non
debet. Oportet ab eo intelligentiam
discere Scripturarum, qui eam à ma-
joribus secundum veritatem sibi tradi-
tam servavit. Vnde consilium dantes,
vestrâ prudentiam hortamur, ut ab Apo-
stolicis regulis non recedatis: sed com-
munem vitam ducentes, * & Scriptu-

* Primi
Clerici
Ecclesiæ
commu-
nem &
cenobi-
ticam
vitam
duce-
bant.

Colly-
rii hære-
ticoꝝ
Lib. 2.

CAPUT IV.

Quòd divinarum Scripturarum veram
intelligentiam non habeant hæretici, &
quòd eis illæ sint in laqueum. Vbi etiam
de abstinentia ab esu carniùm, &
& jejunijs Ecclesiæ
agitur.

1. Hæretici non habent veram intelligentiam
Scripturarum:

2. Sed eas potius esse ipsi in laqueum, probatur
exemplo aperissimo jejunijs, pretextu Scripturarum
abrogati inter hæreticos.

3. Non tibi ipse in violatione jejunijs assumptum,
sed inobedientia peccatum, in statuto Ecclesiæ con-
sentiendo, polluit hominem.

4. Statuta ieiunia & Quadragesimalia ab ipsi
Apostolis instituta.

1.
Fermi
sensu
Scriptu-
ra non
habetur
apud hæ-
reticos.

Hæretici cum propriæ virtu-
tis ingenioque suo fidant, &
ab humilitate alieni, sanctorum
Patrum sive Ecclesiæ sanctissimas
interpretationes despiciant, non
assequuntur veram intelligentiam
sacrarum Litterarum. Habent
quidem in ore fidem, verbum Dei,
Evangelium Christi: sed tantum
à vera fide, à verbo Dei, ab Evan-
gelio Christi absunt, quantum ter-
ra à cælo disjungitur.

2.
Laqueum
fr. illu
Scriptura
non sola
nium.

Deus ita condidit suam Scri-
pturam, ut ipsis superbis hæreti-
cis sit in laqueum. Nam (exem-
pli gratiâ) quot hoc sæculo nostro
illa queantur his Domini Jesu ver-
bis, Non quod intrat in os, coquinat
hominem? Nolunt abstinere ab esu
carniùm, diebus quibus Ecclesiæ
abstinendum esse decernit: no-
lunt jejunare temporibus quibus
Ecclesiæ jejunium indicit, propte-
reà quòd Christus dixerit, homi-
nem non pollui his quæ intrant
in os.

Profectò non cibi genus, sed
inobedienciæ scelus eos polluit.
Nam bonus est cibus quem crea-
vit Deus: sed si prohibitus fuerit,
jam peccat is qui illum sumit. Ma-
lus non erat fructus quem homo
in paradiso, præceptum Dei trans-
gressus, comedit: quia tamen ino-
bediens fuit, poenas suæ transgres-
sionis dedit. Non damnat aliquem
cibum Ecclesiæ: sed æquissima ra-
tione statuit, ut fideles certis die-
bus à quibusdam abstineant, &
certis temporibus jejurent.

Post Christi ascensionem Apo-
stoli instituerunt jejunia: nam id
futurum prædixerat ipse Christus
his verbis: Venient dies cum auferetur
ab eis sponsus, & tunc ieiunabunt. Un-
de: Ixagesimus octavus Canon
Apostolorum sic habet: Si quis Epi-
scopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut
Lector, aut Cantor, sacram Quadrage-
simam Paschæ, vel quartam Feriam, aut
Parasceven non ieiunaverit, deponitor,
nisi corporis imbecillitate impediatur: si
laicus sit, communionem privator. Ille
quoque fervens & verè ignitus
Martyr Dei Ignatius, sancti Joan-
nis Apostoli discipulus, in episto-
la quam scripsit ad Philippenses,
ait: Quadragesimam nolite pro nihilo
habere: imitationem enim continet Dei
conversacionis. Hebdomadam etiam
passionis nolite despicere: quartâ & sex-
tâ Feriâ ieiunate. Hæc Ignatius.
Illa queantur (sicut dicebamus)
hæretici verbis sacrae Scripturæ,
quam non sanè sed pravè inter-
pretantur. Quare rectè de eis di-
xit Psalmista: Pluet super peccatores
laqueos:

laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum pars calicis eorum.

CAPUT V.

Quod descensus Christi ad inferos creditur, licet Scripturæ eum evidenter non expriment: & quod Apostoli plurima tradiderunt, quæ in ipsis Scripturis expressa non sunt.

1. Descensus Christi ad inferos non habetur expressa in Scriptura, & tamen est fide credendus.
2. Apostoli multa tradiderunt, quæ in Scripturis non sunt expressa, sed per manus tradita.
3. Traditio de ritu Sacrificij Missæ, ex Dionysio Areopagita.
4. Alia traditio ex eodem, de ritu consecrandi Monachum.
5. Alia ex eodem de ritu sepultura & exequiarum.
6. Hunc Dionysium vidisse ipsos Apostolos & B. Virginem Mariam.
7. Traditio ex D. Clemente, de officijs Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi, circa fragmenta Eucharistia, & ornamenta sacra.

1. **S**I ea sola pro ratis habenda sunt, quæ in divinis Scripturis invenimus evidenter expressa, certum non erit, Christum ad inferos descendisse, cum id sacræ Litteræ manifestè non expriment. Et tamen ipsum descensum Christi ad inferos ecclesia firmissimè credit, edocta ab Apostolis, in quorum Symbolo de eodem Christo Domino dicitur, *Descendit ad inferos.*

2. Sanè Apostoli plurima suis temporibus in ecclesia utilissimè statuerunt, ex quibus nonnulla discipuli eorum scripto commendaverunt, pleraque sine scripto ab ipsis veluti per manus posteris tradita sunt, quæ ad nos usque permanent. Num, quæso, illa tanquam nullius auctoritatis idcirco rejij-

cientur, quod Apostoli ea non scripserint, & in catalogo sacramentorum Litterarum relata non sint? Absit. Opportunè item Paulus auditores suos admonet his verbis: *Fratres, stete, & tenete traditiones quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Lucas enim in actis Apostolorum scribit de eodem Paulo, & de Sila ac Timotheo in hæc verba: *Cum pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata quæ erant decreta ab Apostolis & senioribus.* Hinc habemus Canones Apostolorum.

Et divinissimus Dionysius Areopagita, beati Pauli Apostoli discipulus, martyrq; Christi inclytus, in libro què de ecclesiasticâ hierarchiâ ad Timotheum scripsit, luculentissimè explicat venerabiles ritus, qui ex Apostolorum traditione illis temporibus observabantur in sacramentis conficiendis administrandisque, & Monachis consecrandis, ac fidelium defunctorum exequijs celebrandis. Nam ut ritus & cæremonias aliorum Sacramentorum prætermittamus, de ritibus conficiendæ eucharistiæ, id est, de ritibus illius cælestis Sacrificij, in quo Sacerdos, juxta institutionem Christi proferendo hæc verba, *Hoc est corpus meum, Hic est calix sanguinis mei,* ipsam sacrosanctam & augustissimam eucharistiam conficit, idem Dionysius scribit hunc in modum: *Operæ pretium est illam (videlicet eucharistiam) exponere, & eius veluti corporalia lineamenta describere:*

Zzz 2

tum

Collyrij hæreticorum Lib. 10

2 Theff. 2

Act. 16

3. Ritus Sacrificij Missæ habetur in traditione, teste S. Dionysio.

1. De hac traditione habetur de sensu Christi ad inferos.

2. Multa alia tradiderunt Apostoli verba non scripto per traditionem.

Colly-
rii hære
ticorum
Lib. 1.

tum verò, ubi eam ex auctoritate Scri-
pturae sacerdotaliq; institutione didice-
rimus, ad illius contemplandam sacra-
tissimam dignitatem divino spiritu sub-
vehi. Et paucis interjectis addit:
Itaque Pontifex quidem, ubi orationem
sanctam supra divinum altare peregit,
ex ipso incensum adolere inchoans, om-
nem sani ambitum circumit. Deinum
ad sanctum altare iterum rediens, Psal-
morum incipit melos, concinentibus se-
cum sacra carmina omnibus Ecclesiasti-
ci ordinis gradibus. Deinde ministro-
rum officio lectio sanctarum Scriptura-
rum suo ordine recitatur. Porro mi-
nistrorum alij quidem pro clausis templi
foribus adstant, alij proprij aliquid mu-
neris agunt. Qui verò ipsius ordinis
præcipui sunt, unà cum Sacerdotibus
sanctum panem, & benedictionis cali-
cem sacrosanctis altaribus imponunt.
Ad hæc venerandus Antistes orationem
sanctissimam peragens, pacem sanctam
omnibus nuntiat: & cum se mutuo om-
nes salutaverint, mystica sanctorum re-
citatio fit. Vbi verò manus tum An-
tistes tum Sacerdotes aquâ laverint,
Pontifex ad medium divini assistit alta-
ris: circumstant autem soli cum Sacer-
dotibus electi quique ex ministrorum nu-
mero. At verò Pontifex cum divina
munera laude prosecutus fuerit, sacro-
sancta & augustissima mysteria conficit:
& quæ antè laudaverat venerandis opera-
ta atque abditâ signis, in conspectum
agit: divinaque munera reverenter
ostendens, ad sacram illorum Commu-
nionem & ipse convertitur, & reliquos
ut communicent hortatur. Sumptâ de-
mum atque omnibus tradita Communio-
ne, gratias referens sinem mysterijs im-
ponit.

De ritibus verò quibus Mona-
chus consecrabatur, ipse sacer-
Dionysius ira inter alia loquitur:
Sacerdos ad eum accedens, interrogat
primùm an t renuntiet divisibilibus om-
nibus: deinde exponit illi perfectissimam vi-
tam. Vbi verò ille omnia intentè pro-
miserit, consignans eum Crucis signo Sa-
cerdos tondet, trinas divina Beatitudi-
nis personas inclamans: exutumque ve-
ste omni, aliam induit: & cum sanctis
alijs qui adstant viris ipsum salutans di-
vinorum mysteriorum participem facit.
Et paulò suprâ de ipsis monachis
sic scribit idem Dionysius: Sancti
præceptores nostri (nempè Apostoli)
divinis eos appellatombus sunt profecuti,
partim Therapeutas (id est, cultores)
à sincero Dei famulatu atque cultu, par-
tim Monachos ab individua & ngulari
vita appellantes.

Porro de cærimonijs & ritibus
quibus exequiæ fidelis defuncti
celebrabantur, ipse Dionysius lo-
quitur hunc in modum: Sumentes
defunctum ad Pontificem ducunt, quasi
coronis donandum sacris. Hunc ille li-
benter suscipit, eaque peragit, quæ di-
vino instituto sunt super eos qui sanctè
quiescunt. Coacto sancto cætu veneran-
dus Antistes (siquidem sacerdotalis or-
dinis fuerat qui obdormivit) ante san-
ctum altare inclinans eum, orationem
ad Deum inchoat, & gratiarum actio-
ne $\tau\epsilon\iota\pi\acute{\alpha}\sigma\upsilon\varsigma\ \acute{\alpha}\pi\omicron\tau\acute{\alpha}\sigma\tau\alpha\chi\ \tau\acute{\alpha}\varsigma\ \delta\iota\omicron\upsilon\epsilon\tau\epsilon\iota\varsigma\ \tau\acute{\alpha}\iota\varsigma,\ \acute{\epsilon}\ \mu\omicron\nu\omicron\nu\omicron\nu\ \epsilon\lambda\omicron\upsilon\varsigma,\ \acute{\alpha}\lambda\lambda\acute{\alpha}\ \chi\ \rho\omicron\alpha\nu\tau\alpha\sigma\iota\epsilon\iota\varsigma.$
sic vertitur ab alijs: An renuntiet omnibus
dividijs, non solum vitæ, sed & imaginationibus.
Vocatur autem Dividuum in scholjs S. Ma-
ximi, quidquid ad vitam mundanorum per-
tinet, & in multas partes divisum est. Addi
potest, quod à Deo & divinis dividit aut se-
parat.

nem;

nem; si autem honestissimis Monachis, aut sanctæ plebi insertus erat, ipsum ad venerandum Sacrarium ante Sacerdotum reclinat ingressum, deinde precem cum gratiarum actione peragit Præsul. Demceps verò ministri verissima de nostra resurrectione promissa, quæ divinis inserta sunt eloquijs, recitantes, consentanea tandemque valentia canunt Psalmorum cantica. Postea accedens venerabilis Præsul, precem super defuncto sacratissimam peragit: & post orationem ipse quoque Pontifex, defunctum salutat, & post illum, qui adstant omnes. Vbi verò cuncti consalutaverunt, super defuncto fundit oleum Pontifex, & oratione pro omnibus defunctis factâ, honesto in loco ponit corpus cum equalibus alijs corporibus sanctis. Et postea addit idem Dionysius: Quenam verò de huiusmodi prece, quæ super defuncto peragit Præsul, ex divinis ducibus nostris (videlicet Apostolis) traditio pervenit ad nos, operæ pretium est ut dicamus, &c.

6. Verùm ne quis imperitus putet, præclarum hunc virum non vidisse Apostolos, & non esse illum Dionysium, cuius mentionem Lucas in Actis Apostolorum facit; adhuc unum ex monumentis ipsius proferemus testimonium, quo convincemus eum non solum vidisse Apostolos, sed etiam interfuisse sanctæ obdormitioni beatissimæ Deiparæ Virginis Mariæ. Nam in libro de Divinis nominibus, alloquens sanctum Timotheum cui scribit, hæc dicit: Apud ipsos divino spiritu plenos Pontifices nostros (nempe Apostolos) cum &

nos, ut nosti, & plerique ex sanctis fratribus nostris, ad convicendum corpus illud, quod auctorem vitæ Deumque ceperat, convenissemus (aderat autem & frater Domini Iacobus, & Petrus supremum decus antiquissimumque Theologorum columen) post convitum placuit, ut, &c.

Clemens etiam, Petri Apostoli discipulus, scribens ad ipsum sanctum Jacobum Jerosolymorum Episcoporum, ait: Sicut à beato Petro Apostolo accepimus omnium Apostolorum patre, qui claves regni celestis accepit, qualiter tenere debemus de Sacramentis quæ geruntur in sanctis, te ex ordine nos decet instruere. Tribus enim ordinibus commissa sunt Sacramenta divinorum secretorum, id est Presbytero, Diacono, & Ministro, qui cum timore reliquias fragmentorum Corporis Dominici custodire debent, ne qua putredo in Sacratio inveniatur: ne dum negligenter agitur, portio Corporis Dominici gravis inferatur iniuria. Et paulò post: De vasis sanctis ita agendum est: Altaris palla, cathedra, candelabrum, & velum, si fuerint vetustate consumpta, incendio dentur: quoniam non debent ea quæ in sanctuario fuerint, malè tractari, sed incendio unversa

^a Græcè est, *Θεοτόκος* & *Κόμις*, quod significat corpus B. Virginis Mariæ, in quo velut hospitio exceptus est Deus auctor vitæ.

^b Doctores Iuris Canonici de Consecratione distinct. 2. can. 23. Tribus gradibus: ubi hæc verba Clementis ex Epistola 2. citantur, dicunt, Ministrum hic significare Subdiacenum, qui est tertius Ordo sacer.

Collyrii hæc rectorum Lib. 1.

7. Clemens traditio-nem docet de sacerdotum ministrorum officio & vestibus, & vestitu.

Colly-
rij hære-
ticorum
Lib. I.

tradantur. Cineres quoque eorum in baptisterium inferantur, ubi nullus transitum habeat: aut in parietem, aut in fossas pavimentorum mittantur, ne introeuntium inquinentur pedibus. Pallas & vela, quæ in ministerio sanctuarij sordidata fuerint, Diaconi cum humilibus ministris lavent: non eicientes è Sacrario velamina Dominicæ mense, ne fortè pulvis Domini Corporis malè decidat. De velis ianuarum cura sit Ostiarijs ex admonitione maiorum: ne quis negligens aut ignarus ad velum ianux domus Domini manus inconditè tergat, sed statim coërcitus discat omnis homo, quia velum atrij domus Domini sanctum est. Si fortè quispiam Presbyter vel Diaconus Sacrarij syndonem aut velum subtracta vendiderit, Iudæ Iscariotis similis æstimabitur. Calicem ad perferendum Sanguinè Domini adoptatum cum omni munditia Minister præparet: ne non benè lotus calix Diacono offerenti cedat in peccatum. Ad hunc modum cum omni honestate cuncta, quæ supra exposuimus, debent impleri. Tales ad ministerium eligantur Clerici, qui digni possint Dominica Sacramenta tractare. Tandem in fine epistolæ ipse Clemens ista verba adiicit: Hæc præcepta à sancto Petro Apostolo accepi, & tibi frater charissime insinuare curavi, ut servari omnia præcipias sine macula. Rursum in altera epistola idem Clemens scribit in hunc modum: Hic (id est in præfati vita) positos oportet nos agnoscere voluntatem Dei. Quoniam in alijs locis sacrificare & Missas celebrare non licet, nisi in quibus Episcopus proprius iusserit, & eo loco qui ab Episcopo

Missæ non
nisi in co-
secrato
loco cele-
branda.

regulariter ordinato (tenente videlicet civitatem) consecratus fuerit. Hæc Apostoli à Domino acceperunt, & nobis tradiderunt: hæc nos docemus, vobisque & omnibus absque reprehensione tenere & docere mandamus. Hactenus Clemens. Satis jam (ut arbitror) liquet Apostolos multa tradidisse fidelibus, quæ non sunt expressa in Scripturis divinis: id quod etiam pleraque ex his quæ subjiciemus, commonstrabunt.

C A P U T VI.

Plures sententia Patrum Orthodoxorum de consuetudinibus & decretis Ecclesiæ, sive traditionibus institutisque majorum.

1. Quid de illis dicendum, qui negligunt Ecclesiæ traditiones & decreta, ex sancto Marjre Ignatio, & sancto Clemente.
2. Magnum testimonium sancti Irenæi de suprema Romanæ Ecclesiæ auctoritate, ejuque fidelium traditionibus.
3. Propugnat Traditiones sanctus Polycarpus.
4. Querimonia sancti Basilij de neglectu traditionum & decretorum Ecclesiæ.
5. Sanctus Epiphanius contra hæreses maxime urget auctoritatem & traditiones Ecclesiæ.
6. Itemque sanctus Ioannes Damascenus pro oratione pro defunctis, pro veneratione Crucis & sanctorum, atque imaginum.
7. Sancti Hieronymi doctrina de servandis fideliter Ecclesiæ traditionibus.
8. Sancti Augustini.
9. Vincentij item Lirinensis eius contaveri.

LIBET hic coacervare plures sententias Patrum Orthodoxorum de consuetudinibus & decretis Ecclesiæ, sive traditionibus institutisque majorum: ob id maxime, quod hæretici hujus temporis modis omnibus conentur abrogare quidquid sancta Mater Eccle-

ecclesia recepit, quod ipsis non placet. Igitur Ignatius, beati Iohannis evangelistae discipulus, in epistola quam scribit ad Heronem Daconum, ita loquitur: Omnis qui aliquid dixerit praeter illa quae tradita sunt, tametsi fide dignus sit, tametsi ieiunet, tametsi virginitatem seruet, tametsi signa faciat, tametsi propheteret, lupus tibi appareat in grege ovium: corruptionem operans. Beatus Clemens, Petri Apostoli discipulus, in calce cuiusdam epistolae suae ait: In iudicio Dei ignis aeterni tormenta sustinebit, qui Ecclesiastica decreta neglexerit.

Clarissimus Martyr Christi Irenaeus, Polycarpi Martyris auditor, (quem Polycarpum discipulum Joannis Apostoli fuisse constat) tertio Adversus haereses libro ita scribit: Maxima, & antiquissima, & omnibus cognita, a gloriosissimis duobus Apostolis Petro & Paulo Romae fundata & constituta Ecclesiae, traditionem, quam habet ab Apostolis, & annuntiatam hominibus fidem, per successiones Episcoporum pervenientem usque ad nos, indicantes, confundimus: omnes eos quoquo modo, vel per sui placentiam pravam, vel per vanam gloriam, vel per caecitatem & malam sententiam, aliter quam oportet colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam, propter potentioris principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos qui sunt ubique fideles: in qua semper conservata est ea quae est ab Apostolis traditio.

Et paulo post, Ea, inquit, quae est ab Apostolis in Ecclesia traditio, per-

venit usque ad nos: & Polycarpus non solum ab Apostolis edoctus, & conversatus cum multis ex his qui Dominum nostrum viderunt, sed etiam ab Apostolis in Asia, in ea, quae est Smyrnis, Ecclesiam constitutus Episcopus, quem & nos vidimus in prima nostra aetate (multum enim perseveravit: & valde senex gloriosissime & nobilissime martyrium faciens, exivit de hac vita) hic docuit semper quae ab Apostolis didicerat, quae & Ecclesiae tradidit, & sola sunt vera.

Deinde cum idem Irenaeus dixisset, Apostolos in Ecclesiam, quasi in dives depositorium, plenissime contulisse omnia quae sunt veritatis, addidit: Quid si neque Apostoli quidem Scripturas reliquissent nobis: nonne oportebat ordinem sequi traditionis, quam tradiderunt his quibus committebant Ecclesias?

Beatus Basilius magnus, in epistola quam scribit ad Occidentales episcopos, facit huiusmodi querimoniam. Tribulationes, inquit, nostrae vel nobis tacentibus vobis sunt cognitae, utpote quae in toto orbe sint divulgatae. Patrum decreta contemnuntur. Apostolicae traditiones nihili sunt, recentiorum hominum inventa Ecclesiis inferuntur: seniores ingemiscunt, dum vetera praesentibus comparant: iuvenes eò miserabiliores sunt, quod non videant quibus bonis privati sint.

Epiphanius Cyprensis eximia sanctitatis episcopus, in libro quem adversus haereses scripsit, refellens impia dogmata Aërii haere-

Collyrij haereticorum Lib. 1.

Denuo Irenaeum.

4. S. Basilius traditiones vehementer propagat.

5. S. Epiphanius urget traditiones contra haereticos.

Item S. Clemens.

2. S. Irenaeus de auctoritate traditionum & Romana Ecclesia.

3. Item S. Polycarpus pro eo narratio-ne S. Irenaei.

Colly-
gii hære-
ticorum
Lib. I.

hæretici, qui neque pro defun-
ctis orandum, neque diebus ab
Ecclesia præscriptis jejunandum
esse asserbat; inter cetera qui-
bus Ecclesiæ consuetudinem &
Patrum traditiones defendit, sic
loquitur: *Quis verò ista rectius no-
vit, hicne seductus homo qui adhuc su-
perest, & in vivis etiam nunc agit, an
Martyres qui ante nos fuerunt, quiq;
ante nos habuerunt in Ecclesia tradi-
tionem à suis Patribus acceptam, quam
& hi rursus à Patribus ante se viven-
tibus didicerant? Deinde paucis
interjectis addit idem Epipha-
nius: Quis poterit Matris statuta Pa-
trisque legem (ut verbis Salomonis
utamur) dissolvere? Nam Salomon,
Audi, inquit, fili sermones Patris tui,
& ne repellas leges Matris tue; osten-
dens quòd per Scripturam & sine Scri-
ptura docuerit Pater, hoc est, Deus,
Unigenitus, & Spiritus sanctus quodq;
Mater nostra Ecclesia leges habeat apud
se repositas indissolubiles, quæ everri non
possunt. Hæc Epiphanius.*

Prov. I.
& 6.

6

S. Ioan-
nes Da-
masce-
nus
laudat
tradi-
tionem
oran-
di pro de-
functis.

S. Joannes Damascenus cæle-
sti sapientiâ locupletissimus, in
Sermonem de Defunctis, in quo te-
stimonijs ex Dionysio Areopa-
pita, Joanne, Chrylostomo, Gre-
gorio Nysseno, & Athanasio
Magno adductis, comprobat,
preces eleëmofynas, & cetera pia
opera pro fidelibus qui obdormie-
runt peracta, plurimum prodesse
ipsis Defunctis, hæc dicit: *Hoc
est, quod vult ac consulit misericors
Deus, ut nos mutuo tam in vita quam
post mortem beneficijs prosequamur.
Nisi enim id in oculis eius rectum foret,*

nunquam dedisset occasionem habende
memoriæ Defunctorum in Sacrificio
illo incurvento, neque item celebra-
ndorum ternariorum, novenariorum,
quadragenariorum, & anniversario-
rum: quæ sanè inconcussa & ita certa,
ut de eis disputare non oporteat, Apo-
stolica Catholicaque Ecclesia, ac popu-
lus eius à Deo collectus, pietatq; dedi-
tus, absque omni contractione custodit.

Idem ipse Joannes Damasce-
nus quarto libro Orthodoxæ fi-
dei, postquam ostendit nos ju-
stè adorare Crucem Dominicam,
venerari præsepium, sepulchrū,
& similia, ac non sine causa con-
verti ad Orientem dum Deo sup-
plicamus; addit hæc verba: *Non
est scripta ista Apostolorum traditio,
nam multa sine scripto nobis tradita
sunt. Rursum eodem libro post
illa omnia quibus copiosè decla-
rat nos debere beatam Virginem
Mariam Deiparam, ceterosque
Sanctos colere, eis templa eri-
gere, eos invocare, imaginibus-
que ipsorum honorem exhibere,
mox subdit: Hæc traditio scripta
non est: quòd autem plurima sancti
Apostoli tradiderint sine scripto, Pau-
lus gentium Apostolus testatur dicens:
Ergò fratres state & tenete traditio-
nes nostras, quas edocti estis sive per
sermonem, sive per epistolam nostram.
Et rursus: Laudo vos fratres, quia
per omnia mei meministis, & sicut tra-
didi vobis traditiones tenetis.*

Vir illustris beatus Hierony-
mus scribens Lucino Betico, ait:
*De sabbatho, quod quaeris, urum
jejunandum sit, & de Eucharistia, an*

Collyrii
Hereticorum
Lib. I.
Quotidianum
Romae &
in Hispaniis.

accipienda quotidie, quod Romana Ecclesia & Hispanica observare prohibentur; ego illud te breviter admonendum puro, traditiones Ecclesiasticas (praesertim quae fidei non officiant) ita observandas, ut à majoribus tradite sunt, nec aliorum consuetudinem aliorum contrario more subverti. Atque utinam omni tempore ieiunare possimus, Eucharistiam quoque semper accipere, & Psalmistam audire dicentem: *G. state & videte quoniam suavis est Dominus.* Et paulò post, *Vnaqueque, inquit, provincia, praecepta maiorum leges Apostolicas arbitretur.*

8. Sanctus Pater Augustinus, praedictarum Ecclesiae fidus, in Epistola ad Calulanum scribit hunc in modum: *In his rebus de quibus nihil certi statuit divina Scriptura, mos populi Dei & instituta maiorum pro lege tenenda sunt: & sicut praevicariatores divinarum legum, ita contemptores Ecclesiasticarum consuetudinum coercendi sunt.*

9. Vincentius Lirinensis, vetustus, pius & eruditus Scriptor, in libro quem Adversus haereses edidit, super his verbis beati Pauli Apostoli, *Devita profanas vocum novitates*, ita loquitur: *Profanae sunt, quae nihil habent sacri, nihil religiosi, ab Ecclesia penetrabilibus (quae est templum Dei) penitus extraneae. Profanas, inquit, vocum novitates, id est, dogmatum, rerum, sententiarum novitates, quae sunt vetustati, quae antiquitati contraria. Quae si recipiantur, necesse est ut fides beatorum Patrum aut tota, aut*

certè magna ex parte violetur: necesse est ut omnes omnium aetatum fideles, omnes Sancti, omnes casti, continententes, virgines, omnes Clerici, I. e. vitae & Sacerdotes, tanta Confessorum millia, tanti Martyrum exercitus, tanta urbium, tanta populorum celebritas & multitudo, tot insulae tot provinciae, Reges, gentes, regna, nationes, totus postremò iam panè terrarum orbis per Catholicam fidem Christo capiti incorporatus, tanto saeculorum tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuntietur. Profanus, inquit, vocum novitates devita: quae recipere atque sectari nunquam Catholicorum, semper verò hereticorum fuit. Et paucis interfectis ait idem Vincentius: *Cunctis evidenter perspicueque monstratur, hoc apud omnes ferè hereticos quasi solemne esse ac legitimum, ut semper profanis novitatibus gaudeant, antiquitatis scita fastidiant, & per expositiones falsi nominis scientia, a fide naufragent. Contrà verò Catholicorum hoc ferè proprium, deposita sanctorum Patrum & commissa servare, damnare, profanas novitates: sicut praedixit, & iterum dixit Apostolus, Si quis annuntiaverit praeterquam quod acceptum est, anathema sit. Haec tenus ex Vincentio Lirinensi. Profectò insolenter nimium insaniunt haeretici, qui majorum praecipis & Ecclesiae consuetudinibus atque decretis contemptis, absurda alia, quae pro suae voluntatis arbitrio sequantur, sibi somniant.*

A a a a

C A-

collytii
Hæreticorum
Lib. I.

CAPUT VII.

Quod propter mala atq; abusus non oporteat Ecclesiam contemnere: quod etiam malis Ecclesia Pastoribus parere necesse est.

1. Non est contemnenda auctoritas Ecclesia, propter abusus aut peccata, qua in ea ejusq; Prælatu eveniunt:

2. Nec enim Regibus perit sua in subditos auctoritas, propter ipsorum Regum peccata;

3. Et Dominus in Scriptura expresse jubet, Pastoribus, alioquin malis, in doctrina tamen obedire.

4. Clementis Romani ea de re traditio Apostolica.

5. In hac vita Ecclesia habet bonos malis commixtos: in futura duntaxat fiet eorum ab invicem separatio.

I. **I**psi hæretici, ut auctoritatem Romanæ atque Apostolicæ Ecclesiæ deprimant, clamitant, innumera eademq; gravissima peccata & intolerabiles abusus in ea esse. Nos sanè nec volumus nec possumus negare quod manifestum est. Ceterù pijs pravos quoque commiseratione & gemitibus prosequuntur. Eos qui deberent probitatis exempla præcipuè commonstrare, sed iniquitatis exempla cõmonstrant, non per malevolentiam aspernantur, neque de eis detrahendi studio passim contumeliosè loquuntur; sed potiùs illos precibus apud Deù juvare contendunt. Magnis quidem desiderijs exoptant, ut corrupti mores in meliùs reformentur: non tamen se Præpositorum vel Sacerdotum judices temerè constituunt. Multi iniqui sunt in Ecclesia. Verum est, dolendum est: multi laicorum,

Ecclesia auctoritas non est spernenda, propter peccata eorum, qui in ea degunt, aut remigunt.

multi Clericorum, multi Monachorum non dignè secundum vocationem quâ vocati sunt, ambulant. Non tamen propterea perijt Ecclesiæ auctoritas, non propterea contemnenda est ipsa Ecclesia.

Nam sicut Regibus & Principibus sæcularibus (licet forte mali sint) subditos oportet esse Christianos: ita Antistitibus ac Pastoribus Ecclesiæ, etiam malis, eos debitam reverentiam debitamque obedientiam præstare necesse est.

De talibus enim Primatibus, non mala docentibus vel præcipientibus, Dominus JESUS istud pronuntiavit: *Omnia quaecumq; dixerint vobis, servate & facite; secundum verò opera eorum nolite facere.* Apostolus quoque, *Obedite, inquit, Præpositis vestris, & subjacete eis.* Rursumque ait: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non enim est potestas, nisi à Deo: qua autem sunt, à Deo ordinata sunt.* Itaque qui resistit potestati, Deo ordinationi resistit: *Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt.* In Deuteronomio etiam Scriptura divina dicit: *Qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Deo tuo, & decreto judicis, morietur homo ille, & auferes malum de Israël: omnisq; populus audiens timebit, ut nullus deinceps innumescat superbia.* Alio item loco ait: *Quasi scelus idololatriæ est, nolle acquiescere.*

Operæ

collyrii
Hereticorum
Lib. I.
4.
Est q. ea
Apostolorum
tra-
ditio a-
pud S.
Clemen-
tam.

Operæpretium fuerit adduce-
re in medium etiam ea quæ de hac
re scribit Clemens Petri Apostoli
discipulus. In quadamenim Epi-
stola ita loquitur: *Si vobis Episco-
pis omnes Presbyteri, Diaconi, &
Subdiaconi, reliquiq; Clerici non
obedierint; si Principes omnes tam
majoris quam inferioris Ordinis,
atque reliqui populi, tribus, & lin-
gua non obtemperaverint, extorres
a regno Dei & consortio fidelium,
atq; a liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ
alienentur.* Et infra in eadem E-
pistola, *Qui, inquit, Episcopis non
obediunt, indubitanter rei & reprobi
existunt: de quibus etiam B. Petrus
instructor & ordinator noster, ac
princeps Apostolorum, manifestè
cunctos audientes instruebat dicens:
Qui Episcopis restiterit aut inobe-
diens fuerit, non his sed Domino
Salvatori nostro, cujus legatione
funguntur, resistit.* In alia quoque
Epistola Clemens, narrans beato
Jacobo ea quæ docere solebat Pe-
trus, (cujus ipse individuus com-
mes fuerat) scribit hunc in mo-
dum: *Quotidiana illius predicatio
he erat, quam tibi frater charissime
significare curavi. Bonorum, in-
quit, operum semina sunt, Deum,
quantum unusquisque sapit & po-
test, totis intimi cordis visceribus
diligere, & proximum sicut seip-
sum. Paucis que interjectis addit:
Episcoporum præceptis in omnibus
obedite, etiamsi ipsi aliter (quod ab-
sit) agant: memores scilicet illius
Dominici præcepti, Quæ dicunt fa-
cite, quæ autem faciunt, facere no-*

lite. Obedientia & humiliatio quæ
Magistris impenditur, Domino ex-
hibetur. Hæc ex Clemente.

Ergo, sicut dicebamus, non
propter malos contemnenda est
Ecclesia. Non idcirco vituperan-
dus est honorabilis ordo vel Epi-
scoporum, vel Sacerdotum, vel
Monachorum, quod plures perdi-
tè viventes habeat: neque enim
sacrum Apostolorum ordinem
idè non veneramus, quod Judas
in eo tam sceleratus fuerit ut Chri-
stum traderet. Sicut autem in
Ecclesia multi sunt mali, ita sunt
& multi boni. Ipsa enim est sa-
gena bonos malosque pisces pa-
riter complectens: ipsa est area,
grana simul & paleas continens.
Quamdiu hic vivitur, necesse est
ut boni cum malis permaneant,
eosque tollerent: postea Domi-
nus separabit malos à bonis. Hæ-
retici dum quasi separare se vo-
lunt à malis, præcidunt se ab Ec-
clesia: vel hinc apertè demon-
strantes, quod non solida grana,
sed levissimæ paleæ sint: nam si
grana essent, non eos ab area Do-
minica ventus superbiæ excute-
ret.

5.
Mali e-
nim &
boni com-
mixti
sunt in
Ecclesiæ
militan-
te: in tri-
umphan-
te nemo
erit ma-
lus.

Matt. 13
Luc. 3.

CAPUT VIII.

Quod hereticis ab Ecclesia separa-
tis, & charitatem non habenti-
bus, nihil profint bona quæ ipsi
facere videntur.

1. Nullum genus bonorum operum prodest
heretico, quamdiu in hæresi perseverat, & extra
veram charitatem manet.

2. Hæreticu, quantumvis aliàs benè vivat,
non intrabit in regnum calorum, ob veram fidei de-
fectum.

Aaaa 2

Jam

collyrii
Hæreti-
corum
Lib. I.

1.
Hæreticus
nō potest
prodesse,
quidquid
boni ope-
rantur;
eum nil
agant
aut pati-
antur re-
sile ad
salutem.

1. Cor.
13.

JAM ab Ecclesia præcisi hæretici,
licet in virulentis libris, quos
edunt, nonnunquam bona inter-
misceant; licet aliqua, quæ ex se
utilia sunt, doceant; licet eleemo-
synas faciant, & precibus dediti
sint; licet tormenta, atque ipsam
mortem intrepidè subeant, ni-
hil eis profunt illa omnia; quia
charitatem non habent, nec
habere possunt, cum Ecclesiæ
Catholicæ unitatem, videlicet
tunicam Christi inconfutilem,
per nefarias sectas discindere ni-
tantur. Verissima enim sunt hæc
verba Pauli Apostoli: *Si linguis,
inquit, hominum loquar, & Ange-
lorum, charitatem autem non ha-
beam, factus sum velut æsonans,
aut cymbalum tinniens. Et si habue-
ro prophetiam, & noverim mysteria
omnia, & omnem scientiam: & si
habuero omnem fidem ita ut mon-
tes transferam, charitatem autem
non habuero, nihil sum. Et si distri-
buero in cibos pauperum omnes fa-
cultates meas, & si tradidero corpus
meum ita ut ardeam, charitatem
autem non habuero, nihil mihi pro-
dest.*

2.
Nec un-
quam ca-
lorum re-
gnum in-
gredien-
tur, quæ-
sumvis
aliâ be-
nè vi-
vant.
Gal. 5.

Qui B. Apostolus, postquam
opera carnis alio loco enumeras-
set, & inter illa sectas sive hæreses
expressisset, terribili sententia
mox subjecit: *Prædico vobis, sicut
prædixi, quoniam qui talia agunt,
regnum Dei non consequentur.* Hinc
sacer Præsul Augustinus in libro
de Fide ad Petrum ait: *Firmissimè
tene, & nullatenus dubites, quem-
libet hæreticum sive schismaticum,*

*si Ecclesia Catholica non fuerit ag-
gregatus, quantascunque elemosy-
nas fecerit, etsi pro Christi nomine
etiam sanguinem fuderit, nullatenus
posse salvari.* Idem beatus An-
tistes quarto libro de Baptismo
adversus Donatistas, scribit in
hæc verba: *Constituamus aliquem
castum, continentem, non avarum,
non idolis servientem, hospitalem,
indigentibus ministrantem, non cui-
quam inimicum, non contentiosum,
patientem, quietum, sobrium, fruga-
lem, sed hæreticum: nulli utique
dubium est, eum propter hoc solum,
quod hæreticus est, regnum Dei non
possessurum.*

CAPUT IX.

*De unitate Fidelium, & quòd unius
Dei unica sit Ecclesia, extra
quam nulli salus esse possit.*

1. Consensu & unitas ejusdem fidei per orbem, nota est vera Ecclesia.
2. Illa una Ecclesia, est Romana Catholica,
3. Quæ sola est & semper erit firmamentum veritatis, & salutis arca per allegoriam diluvii Noëtiici.

APOSTOLUS vociferatur, ad-
monet, precatur, & dicit: *Solliciti sitis servare unitatem spi-
ritus in vinculo pacis. Unum cor-
pus, & unus spiritus, sicut vocati
estis in una spe vocationis vestre.
Unus Dominus, una fides, unum
baptisma.* At hæretici vocem
hanc Apostolicam non audiunt.
Persuadeant sibi sanè quod vo-
lunt: non possunt esse tot Eccle-
siæ, quot emergunt hæreses &
sunt schismata. Et si plures di-
cun-

collyrii
Hære-
corum
Lib. I.
cuntur Ecclesiæ, propterea quòd
plures in orbe terrarum sint fide-
lium congregationes & catervæ;
omnes tamen in unitatem Or-
thodoxæ fidei convenientes, u-
nam efficiunt Ecclesiam. Ea per
totum mundum unam servat fan-
ctæ communionis integritatem.

bilis tamen atque insuperabilis <sup>arca sa-
luti.</sup>
in una eademque fide hactenus ^{1. Tim. 3}
permanit, & in æternum per-
manebit. Cum hac enim Chri-
stus se futurum omnibus diebus
usque ad consummationem sæ-
culi promisit: de hac dixit: *Por-
ta inferi non prevalebunt adver-
sus eam.* Hæc est arca illa Noë,
intra quam quicumque non est,
ut diluvio absorptus pereat ne-
cesse est. Hæc est illud corpus
Christi mysticum, à quo quod-
cunque membrum separatum fu-
erit, vivere non potest. O pro-
fundam cæcitatem i. ò miseran-
dam dementiam infelicissimorū
hæreticorum, qui venerabilem
illam DEI domum (extra quam
nullus DEO placere potest) re-
liquerunt! ad quam nisi humi-
liati atque obedientes reversi fue-
rint, nisi Ecclesiæ Catholicæ
unitatem tenuerint, quantum-
cunque probi ac justi esse videan-
tur, eos ex hac vita migrantes
non gaudia cæli, nec remedia
Purgatorii, sed æternæ dam-
nationis supplicia
excipient.

2. Unius ergo Dei una est Eccle-
sia, unius viri Christi una spon-
sa, sicut Paulus spiritus Dei ple-
nus ait: *Despondi vobis uni viro vir-
ginem castam exhibere Christo.* De
qua sua unica ipse Christus ad Pa-
trem in Psalmo, *Erue, inquit, de
manu canis unicum meam.* De qua
rursum dicit: *Una est columba
mea.* Ista unica nimirum ea est,
quæ hoc sæculo nostro ab hære-
ticis Papistica, à nobis dicitur
Apostolica atque Catholica, id
est, universalis. Ipsorum hæ-
reticorum recens nata sive nuper
refuscitata Synagoga, dogmati-
bus nescio quibus malè ebria, in-
constans & insana, (quæ insti-
tuta traditionesque majorum, &
fidem quam Apostoli Apostolo-
rumque discipuli, ac Martyres,
ceterique Sancti omnes tenuerunt,
impugnare) non potest esse il-
la unica, non potest esse illa veri-
tatis columna.

3. Catholica verò planè firma-
mentum veritatis est; quæ licet
variis vel hæreticorum vel eth-
nicorum assultibus serè semper
imperita pulsataque fuerit, ita-

collyrii
Hæretico-
rum
Lib. II.COLLYRII
HÆRETICORUM
LIBER POSTERIOR.

CAPUT I.

De arrogantia & impiis dogmatibus hæreticorum hujus temporis. Estq; synopsis disputationum hujus libri.

1. Enumerat præcipuas hæreses hujus temporis, quas postea singulas per ordinem confutat.
2. Hæretici negant, quidquid illi displicet: & quoscumque possunt, illaqueant.

1. **P**ROFECTO, dum ego arrogantiam & impietatem hæreticorum ævi nostri memoria repeto, lacrymas continere vix possum. ^a Ipsi enim obtemperare Ecclesiæ nolunt: subesse ejus Præsulibus modis omnibus recusant. Summi Pontificis (qui supremus Christi Vicarius est) primatum nihili æstimant. Apostolicæ Sedi petulanter insultant. Monstruosæ confusionis sectatores, divinæ ordinationis insectatores, visibilem Ecclesiam sine visibili capite in terris esse volunt. ^b Inter laicos & Clericos nihil discriminis constituunt: in sanctum Sacerdotium ceterosque Ordines sacros contumeliosi sunt. ^c Sacramentalem salutiferamque exomologesim, quam coram Sacerdote, peccata nostra aperiendo atque enumerando, facimus, explodunt & exhibitant.

Deplorat
& recenset
hæreses
præcipuas
nostri
temporis
numero
scilicet
dein
capitula
ordine
refutandas.
a. Refutatur
Cap. 2.

b. cap. 3.

cap. 4.

^d Blasphemiæ acervos in il- ^{d. cap. 4.}
lum divini amoris omniumque
bonorum fontem sacram Eucha-
ristiam, & in cæleste illud Missæ
Sacrificium, in illa inquam inef-
fabilis dignitatis mysteria, barba-
rica paganicaque irreverentia cõ-
gerunt. ^e Sanctæ Unctionis Sa- ^{e. cap. 4.}
cramentum, quod fidelibus mor-
ti vicinis ministratur, tanquam
rem inanem irrident atque rejici-
unt: imò verò plerique ex eis
consecratum Oleum calcis suis
inungendis (ò scelus nefandum!)
jam adhibuisse perhibentur. ^f De ^{f. cap. 4.}
præcellentiſſimæ Deiparæ virgi-
nis Mariæ dignitate, quantum
possunt derogant. ^g Cultum ei ^{g. cap. 4.}
impensum, & venerationem San-
ctis Beatisque cæli civibus exhi-
bitam, insolentissima temeritate
damnant; eos non debere invo-
cari insipientissimè deblaterant,
^h eorum honorandas imagines ^{h. cap. 4.}
templis ejiciunt. ⁱ Purgatorium ^{i. cap. 4.}
fabulam dicunt: unde etiam pro
defunctis orandum esse negant. ^k ^{k. cap. 4.}
Proterva dicacitate & ritu usum
Aquæ benedictæ ac cereorum, ex-
ternosque ^l ritus & dies festos ^{l. cap. 4.}
in Ecclesia Dei receptos incessunt.
^m Arbitrium hominis liberum nõ ^{m. cap. 4.}
esse, & fidem sine bonis operibus
ad salutem sufficere ganniunt. ⁿ ^{n. cap. 4.}
Monachismum detestantur: eum
novum hominem commentum
esse dicunt. ^o Nuptias ira lau- ^{o. cap. 4.}
dant, ut virginitati detrahant. Ho-
minem non posse continenter vi-
vete, ob idque non debere conti-
nentiam vovere, pronuntiant: &
si quis

CAPUT II.

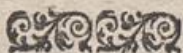
*De obedientia præstanda Ecclesie
atque Antistitibus, & de Summi
Pontificis Sedisq; Apostolicæ pri-
matu.*

1. Proprium esse hæreticorum, Summi Pontificis primatum negare, docet S. Cyprianus.
2. B. Anacleti assertio & probatio primatus Romani ex Scripturis.

collyrii si quis illam voverit, ac postea vo-
rum violaverit, nihil talem offendisse,
nihil in Deum peccasse iudicant. Incesta
Sacerdotum, Monachorum, ac Virginum Deo
sacratarum connubia approbant. p
Cap. 16 Cælibatum omnemque carnalium
voluptatum abstinentiam parvipendunt. q
Cap. 17 Libertatem carnis, libertatem Evangelicam
appellant.

2. Breviter, quidquid eis libet, etiam licere putant: atque ita rabie
quodam correpti, suas animas in gehennam
confidenter præcipitant. Magnum illis studium
est, quàm plurimos in eandem secum
perditionis massam illicere: & ubi
aliquem veneno pestiferæ persuasionis
infecerint, tum mirificè exultant atque
gloriantur. Ajunt talem jam verè illum
informatum, feliciterque immortalis
semine verbi Dei renatum esse. Deus
bone, in quæ tempora incidimus nos!
Quàm indignè hoc nostro sæculo ab
istiusmodi hæreticis profanantur omnia!
Quanta ipsi feritate in sponsam Christi
Ecclesiam debacchantur! Sed operæ
pretiū est, ut adversus impiam eorum
temeritatem, præter illa quæ supra
in medium protulimus, adhuc aliqua
breviter adducamus.

* * *

CHRISTIANOS omnes debere
obedire Ecclesie, debere subesse
ejus Antistitibus, abundè iu-
prà in priori Libro fuit demon-
stratum. Quòd autem hæretici
primatum Summi Pontificis &
eminentiam Sedis Apostolicæ de-
spiciunt atque impugnant, hoc
faciunt quòd sibi proprium est.
Nam beatus Dei Martyr Cyprianus
scribens ad S. Cornelium, ita loquitur:
*Non aliunde hæreses ob-
orte sunt, aut nata schismata, quàm
inde quòd Sacerdoti non obtemperatur,
nec unus in Ecclesia ad tempus
iudex vice Christi cogitur.*

De ipso Supremo Pontificis &
Sedis Apostolicæ primatu sanctus
Anacletus Petri Apostoli discipulus,
in quadam Epistola sua scribit
hunc in modum: *Sacro sancta
Romana & Apostolica Ecclesia non
ab Apostolis, sed ab ipso Domino
Salvatore nostro primatum obtinuit
& eminentiam potestatis super uni-
versas Ecclesias, ac totum Christia-
ni populi gregem assecuta est, sicut
ipse beato Petro Apostolo dixit: Tu
es Petrus, & super hanc petram edi-
ficabo Ecclesiam meam, & porta in-
feri*

1. Summi Pontificis primatum semper assertur hæretici, teste S. Cypriano.

2. S. Anacleti primatum Pontificis adstruit.

Matt. 16

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

feri non prævalebunt adversus eam: & tibi dabo claves regni celorum, & quaecunque ligaveris super terram, erunt ligata & in calo; & quaecunque solveris super terram, erunt soluta & in calo. Adhibita est etiam societas in eadem Romana urbe beatissimi Apostoli Pauli vasis electionis, qui uno die, uno quoque tempore, gloriosa morte cum Petro sub Principe Nerone decertans coronatus est; & ambo sanctam Romanam Ecclesiam consecrarunt, aliisque omnibus urbibus totius mundi, eam sua presentia atque venerando triumpho præulerunt. Et paulo infra idem Anacletus ait: Inter beatos Apostolos quædam fuit discretio: & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipse inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præesset Apostolis: & Cephas, id est, Caput, teneret principatum Apostolatus. Hæc Anacletus.

CAPUT III.

De discrimine inter laicos & Clericos.

1. Discrimen inter Clericos & laicos, quod illi præsent, hi vero subsint, in rebus spiritualibus, ex sancto Ignatio.
2. S. Chrysostomus docet, si solis Sacerdotibus convenire auctoritatem remittendi peccata, & Sacrificium offerendi.
3. Laici vocantur aliquando Sacerdotes & Reges, propter internam pietatem, non propter externum officium aut sacrificium.
4. Idem fuerit Clericorum ordines tempore Apostolorum, qui nostro sunt.

1.
Inter Clericos
&
laicos mo

De discrimine quod est inter laicos atque eos qui Sacris sunt initiati, multa & divinæ

Litteræ, & Apostolorum Canones, & scripta eorum qui cum Apostolis conversati sunt, continent. Beatus Ignatius, Joannis Apostoli discipulus, in Epistola quam scripsit ad Trallianos, inter cetera quibus commendat dignitatem Episcoporum, Sacerdotum, & Diaconorum, ait: Episcopo subiecti estote sicut Domino, Presbyteris subditi estote sicut Apostolis: oportet etiam & Diaconis, qui sunt in ministerio IESU Christi, omni modo placere. Sine ipsis Ecclesia electa non est, neque collectio Sanctorum, neque congregatio sancta. Hæc Ignatius.

Divus Joannes Chrysostomus loquens de Sacerdotibus, præstantiam eorum hujusmodi verbis effert: His, qui terram incolunt, atque in ea versantur, commissum est ut ea quæ in calis sunt dispenserent: his datum est, ut potestatem habeant, quam neque Angelis neque Archangelis datam esse voluit Deus. Quid hoc aliud esse dicas, nisi omnem rerum caelestium potestatem illis à Domino concessam? Quorumcunque enim, ait, peccata remiseritis, remittuntur eis; & quorumcunque retinueritis, retenta sunt. Rursum ipse Chrysostomus dicit: Cum Sacerdos Spiritum sanctum invocaverit, Sacrificiumque illud horrore & reverentia plenissimum perfecerit, communi omnium Domino manibus assidue pertractato, in quorum illum ordine, quaeso te, collocabimus? Itemque ait: Sacerdotum quidem in terra peragitur, ceterum in celo

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

rum celestium classem ordinemq; referendum est. Hæc Chrysostomus.

3.
Quo sensu
omni-
do possint
laici Sa-
cerdotes
vocari.
1. Pet. 2.

Omnes quidem Sancti aliquādo dicuntur in Scripturis Sacerdotes, propterea quod Spirituales hostias offerant Deo : sicut etiam dicuntur Reges, eod quod regant suos affectus : sed non nisi hi qui ab Episcopo consecrantur, externo Sacerdotio fungi possunt.

Idem
Saculo ad
possibile
sacri Or-
dine, qd
dicitur, no
minibus
vocati
quibus
nostra a-
tate, ex
S. Igna-
tio.

Temporibus Apostolorum eadem erant sacrorum Ordinum nomina, quæ modò sunt in Ecclesia. Unde Ignatius in Epistola ad Antiochenos scribit ita : *Saluto sanctum Presbyterum vestrum, saluto sanctos Diaconos, saluto Subdiaconos, Lectores, Cantores, Ostiarios, Laborantes, Exorcistas, atque Confessores.*

CAPUT IV.

De Confessione sacramentali.

1. Confessionis auricularis Sacramentum probatur ex sacra Scriptura:
2. Ex testimonio sancti Clementis :
3. Ex auctoritate clarissima sancti Cypriani.
4. Publica secretorum confessio ab Ecclesia non injungitur.

1. Ex Scri-
ptura cõ-
fessio au-
riculari
ostendit-
ur.

EXOMOLOGESIM sacramentalem à Christo institutam fuisse, certum est, qui Sacerdotibus dedit potestatem absolvendi homines à peccatis, dicens: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Neque enim Sacerdos potest remittere peccata sibi incognita. Quare ut per ipsum Sacerdotem concedatur peccatorum absolutio & remissio, necesse est ut per eum qui peccavit, fiat peccato-

rum confessio declaratioque.

2.
Et idem
docet S.
Clementis.

Hinc Clemens Petri Apostoli discipulus scribens sancto Jacobo Jerosolymorum Episcopo, inter multa alia quæ se ab ore ipsius Petri accepisse testatur, hæc etiam ponit. *Si forte, inquit, alicujus cor vel livor, vel infidelitas, vel ali- quod aliud malum latenter irrepserit, non erubescat, qui anima sue curam gerit, confiteri hæc ei qui præ est : ut ab ipso per verbum Dei, & consilium salubre curetur, quò possit integrâ fide & operibus bonis pœnas æterni ignis effugere, & ad perpetua vitæ præmia pervenire.*

3.
Et S. Cy-
priani, suolentia
sententia.

Cyprianus Martyr in Sermonede Lapsis, verba faciens de his qui corde duntaxat peccaverunt, ait: *Quoniam de ea re vel cogitaverunt, hoc ipsum apud Sacerdotes Dei dolenter & simpliciter confiteantur, exomologesim conscientia sua faciant, animi sui pondus exponant, salutarem medelam parvis licet ac modicis vulneribus exquirant. Et paulò post : Confiteantur singuli, queso vos fratres, delictum suum, dum adhuc qui deliquit in sæculo est, dum admitti ejus confessio potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes apud Dominum grata est.*

4.
Publica
confessio
abrogata.

In publica pœnitentia solebat olim palàm fieri confessio ; sed ea consuetudo justè postea abrogata fuit.

CAPUT V.

De sacrosancta Eucharistia.

1. Realem præsentiam Corporis Christi per transubstantiationem in Eucharistia docet Damascenus, ex verbis Christi; ex fide incarnationis & creationis; ex illustri varicinis Malachia.
2. Eandem doctrinam gravissimis verbis prædicat sanctus Chrysostomus.
3. Non est figura in verbis consecrationis, & verbo substantivo est.
4. Concedere figuram in similibus, est aperire januam absurdissimis erroribus.
5. Fides Catholica de venerabili Sacramento.
6. Adjuvatur exemplis naturalium.

I.
S. Iohannes
Damascenus do-
cet rea-
lem præ-
sentiam
Christi in
Euchari-
stia.
Matth.
26.

BLASPHEMIAS, quibus hæretici sacrosanctam Eucharistiam modò impetunt, vel solus Iohannes Damascenus retundere poterit, qui de illa quarto libro Orthodoxæ fidei loquitur in hunc modum: *Non est figura Corporis & Sanguinis Christi, (absit enim hoc) sed est ipsum Corpus Domini deificatum, ipso Domino dicente,*

Hoc est, non figura Corporis mei, sed Corpus meum: nec figura Sanguinis, sed Sanguis. Et, Caro mea verus est cibus, & Sanguis meus verus est potus. Si volens Deus Verbum factus est homo, & ex sancta semper Virginis puris atque illibatis sanguinibus sibi carnem subsistere fecit; non potest panem Corpus suipsum facere, & vinum Sanguinem? Dixit

in principio, Producat terra herbam virentem; atq; hætenus, * pluvia facta, terra producit sua germina, & divino adiuta vigorataq; præcepto, Dixit Deus, Hoc est Corpus meum; & Hoc est Sanguis meus; & Hoc facite in meam commemorationem: &

uique omnipotenti ejus præcepto id efficietur. Spiritus sancti operatione hæc super naturam operatur Deus, quod sola fides capere potest. Proinde cum omni timore & conscientia munda atq; indubitata fide accedamus, veneremurq; ipsum tota puritate animi & corporis. Hæc est incruenta illa Hostia, quam ab ortu Solis usq; ad occasum sibi offerri per Prophetam Dominus dicit, Corpus videlicet & Sanguis Christi. Dicitur Communio, & est reverè: quia communicamus per ipsam Christo, & participamus eius carne ac Divinitate, nobisque mutuò per illam communicamus & unimur. Hætenus Damascenus,

Divus Iohannes Chrysostomus libro tertio de Sacerdotio scribit in hæc verba: *Dum conspicias Dominum immolari, Sacerdotem sacrificio incumbere, precariq; de super, & turbam omnem pretioso illo Sanguine rubesceri, etiamne te adhuc inter mortales versari atque in terra consistere censes? ac non potius repente in calos transferris, omnemq; cogitationem carnis abiciens, nudo animo, mente pura circumspicias que in celo sunt? O magnum miraculum! O magnum Dei erga humanum genus benevolentiam! &c.*

Hæretici verba illa Domini, *Hoc est Corpus meum, hæc satanica interpretatione depravant. Verbum, inquit, est debet reddi per Verbum significat: ut sit sensus, Hoc significat Corpus meum; quemadmodum ibi, Petra erat Christus, id est, significabat Christum.*

collyrii
Hærci-
corum
Lib. II.
si pas-
tin in Eu-
charistia
i. Cor.
40.

stum. O impietatem detestanda ! Atqui Paulus figuratè dicens, *Petra erat Christus*, non asserit Christum esse petram corpoream, sed petram spiritualementem : id quod verba ejus mox præcedentia testantur, dum dicit, *Bibebant autem de spiritali, consequente eos petra.*

4. Si liceret in explanatione Scripturarum ita abuti Verbo substantivo, latissima pareret via ad inauditas hæreses suscitandas. Et quid stolidius absurdiusque foret, quàm dicere, sententiam hanc, *Ego sum pastor bonus*, sic esse interpretandam, Ego significo pastorem bonum, vel, Figura sum pastoris boni? Non minùs ineptum impiumque fuerit, dicere, verba illa Dominica, *Hoc est Corpus meum*, sic esse reddenda, Hoc significat Corpus meum, aut, Hoc est figura Corporis mei.

5. Nos Ecclesiæ filii firmissimè credimus, sub specie panis Corpus Christi non minùs verè esse in Eucharistia, quàm est in cælo. Credimus, ad prolationem sacratissimorum verborum, virtute divina, non Sacrificantis merito, panem vinumque converti in Corpus & Sanguinem Christi; adesse verum Corpus Domini in altari cum numerosa Angelorum multitudine, & tamen ipsum idem in cælo ad dexteram Patris permanere.

6. Incomprehensibilia sunt ista. Fit ita, quia Deus vult ita, Deus ita instituit. Sanè si sensibili ex-

emplo hic uti licet, agnoscimus verbum ab homine prolatum & integrum audientium auribus excipi, & nihilominus integrum in proferente manere: iridem figuram hominis in objectis speculis efformari, & tamen ab homine non recedere.

CAPUT VI.

De Sacramento Unctionis infirmorum.

1. Sacramentum extrema Unctionis ex Epistola B. Jacobi evidentissimè probatur.
2. Institutum fuit ad alleviationem animæ, & (quando expedierit) etiam corporis.
3. Hujus usum in Ecclesia frequentissimum & antiquissimum.

SACRAMENTUM Unctionis, quod à Christo institutum infirmis administratur, Jacobus Apostolus promulgavit, sic scribens: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Vir eximia & sanctitate & doctrina conspicuus Hugo à sancto Victore, libro secundo de Sacramento, colligit ex prædictis Jacobi Apostoli verbis, hoc Sacramentum duplici ex causa institutum fuisse: nempe ad peccatorum remissionem, & ad corporalis infirmitatis allevationem. Vbi etiam ait: *Qui hanc Unctionem fideliter & devotè percipit, per eam sine dubio & in corpore & in anima*

Bbbb 2

alle-

rati de
voce &
speculo.1.
S. Jaco-
biu clar-
rissimè
docet Sa-
cramen-
tum Un-
ctionis
infirmo-
rum.
lac. 512.
Allevias
animam,
& (quã-
do expe-
dit) etiam
corpus, te-
te Hugo-
ne Victo-
riano.

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

alleviationem consolationemq; accipere meretur, si tamen expedit ut in utroque allevietur. Quod si forte corporis sanitatem atque valetudinem habere illi non expedit, illam procul dubio, quæ est anima, sanitatem & alleviationem in hujus Unctionis perceptione acquirit. Hæc ille.

3.
Semper
fuit ejus
usus in
Ecclesia.
Marc. 6.

Sancta consuetudo ungenti infirmos Oleo consecrato, semper in Ecclesia Dei sub novo Testamento fuit observata. Nam & in Evangelio legimus Apostolos oleo unxisse infirmos. Hujus unctionis meminit S. Chrysostomus tertio libro de Sacerdotio. Innocentius quoque, qui ante mille & centum annos universali Ecclesie præfuit, primus hujus nominis Pontifex Summus, in Epistola quam ad Decentium Eugubinum Episcopum scripsit, præclare de hac Unctione differit.

CAPUT VII.

De Deipara Virgine Maria.

1. Beata virgo Maria dignitate & gloria omnes Angelos antecedit.

2. Recte vocatur vita, spes, salus nostra: quia Deum titulos illos, aliosq; similes sermo suus communicat, qui ipsi tamen principaliter competunt.

3. Sanctus Chrysostomus B. Mariam invocet, & Angelicu choru proponit.

4. B. Bernardus eandem ut advocatam in omnibus causis opportunam prædicat.

5. S. Hieronymus Matrem virginem docet.

1.
B. Virgo
Maria
excellit
Angelos
dignitate.

MARIAM veram Dei genitricem non posse satis laudari, omnes pii fatentur. Ejus dignitas, omnium Angelorum dignitatem superat. Nam cum Do-

minum universæ creaturæ generit, ipsa quoque universæ creaturæ Domina est. DELIM virgo concepit, virgo peperit, & post partum virgo inviolata permansit. Merito itaque, juxta ipsius vaticinium, omnes generationes eam dicunt beatam.

Convenienter appellamus eam salutem, vitam, & spem nostram, propterea quod Christus, qui principaliter est salus, vita, ac spes nostra, se per illam nobis dederit, quodque ipsa apud Filium maternam fiduciam nobis impetret quæ salutaria sunt. Aegrè ferunt hæretici, quod illam talibus appellationibus prosequamur: sed si scaperent & intelligerent, non ob id indignarentur. Sæpè enim ea quæ attribuuntur DEO Creatori, rectè attribuuntur etiam creaturis: aliter tamen Deo, atque aliter creaturis. Unde Paulus scribens Thessalonicensibus, dicit: *Quæ est nostra spes, aut gaudium, aut corona gloria? nonne vos ante Dominum?* Et hi ad quos sermo Dei factus est, vocantur dii. Apostoli quoque à Christo dicuntur *lux mundi*. Itidem adoratio invenitur laudabiliter exhibita creaturæ. Nam scriptum est, quod Abraham adoraverit filios Heth, & quod Jacob adoraverit fratrem suum Esau, quodque filii Prophetarum adoraverint Eliseum Prophetam.

In Liturgia Chrysostomi hæc verba de ipsa Maria habentur: *Vere dignum & justum est, glorificare*

adversus blasphemias impuri El-
vidii, insigni libello tutatus est.

latem B.
Maria.

CAPUT VIII.

De veneratione & invocatione
Sanctorum.

1. Honoratur Deus ipse honore illo, quem propter ipsum Sanctum ejus deferimus.
2. Secterius per ipsos aliquid à Deo postulamus, quam per nos ipsos.
3. Poterant alios apud Deum suis precibus adjuvare cum in terra viverent, quantum magis id nunc in caelis recepti poterunt?
4. Cognoscunt enim & audiunt preces ad se factas; quia omnia creata vident in Deo.
5. Propterea S. Basilii, alijq. sancti Patres populum sapè ad eos invocandos hortantur.

DIABOLUS sciens cultum San-
ctorum Deo plurimum pla-
cere, ingentemque utilitatem ad-
ferre fidelibus, eum per hæreticos
abrogare molitur. Si non esset
Deo acceptus honor qui Sanctis
exhibetur, Psalmista lætabundus
non caneret; *Mihi nimis honorati
sunt amici tui DEUS.* Ab ipso Deo
Sancti honorantur, quemadmo-
dum Christus ait; *Si quis mihi mi-*
nistraverit, honorificabit eum Pater
meus qui in caelis est. Num, quæ-
so, eos non venerabimur, quos
DEUS in caelis honorat? Planè
Sanctos colere, est Deum, qui illis
sanctitatem contulit, honorare.
Aliter ipsum DEUM, atque ali-
ter Sanctos colimus: neque e-
nim Sanctis veram illam patriam,
quæ solùm divinæ naturæ com-
perit, exhibemus.

Non potest non eximium fru-
ctum referre is, qui cultui Sancto-
rum deditus est, & eos piè atque
humiliter invocat. Nam sicut di-

1.
Honor de
latu San-
ctu ipsi
Deo de-
fertur,
& in De-
um redit
Psal 118.

2.
Per eos
securius
adimus
Deum
quam
per nos ip-
sos, ut as-
firmat S.
Dionys-
sius.

Collyrij te Deiparam, & semper beatissi-
mam, ac penitus incontaminatam
matrem Dei nostri, honoratiorem
Cherubim, incomparabiliterq. glo-
riosiorem Seraphim, qua circa cor-
ruptionem ipsum Deum genuisti: te
verè Deiparam magnificamus. Ave
Maria, gratia plena, Dominus tecum,
benedicta tu in mulieribus, &
benedictus fructus ventris tui, quo-
niam Salvatorem peperisti anima-
rum nostrarum. Sæpiùs etiam in
eadem Liturgia verba ista iteran-
tur; Sanctissima, intemerata, super
omnes benedicta, gloriosa Domina
nostra, Deipara & semper virginis
Maria, atque omnium Sanctorum
memoriam agentes, nos ipsos & in-
vicem, atque omnem vitam no-
stram Christo DEO nostro commen-
damus.

4. Beatus Bernardus inter multa
quæ de eadem Deipara Virgine
scribit, hæc dicit: *In periculo, in
angustiis, in rebus dubiis, Mariam
cogita, Mariam invoca. Non rece-
dat ab ore, non recedat à corde. Et
ut impetres orationis eius suffragiù,
non deseras conversationis exem-
plum. Ipsum sequens, non devias;
ipsam rogans, non desperas; ipsam
cogitans, non erras; ipsa tenente,
non corruis; ipsa protegente, non
metuis; ipsa duce, non fatigaris;
ipsa propitia, pervenis.* Hæc Ber-
nardus. Non potest gratus esse
Filio, qui Matris honori detrahit.

5. Mariam post partum perman-
sisse virginem, firmiter credit Ec-
clesia Dei. Unde perpetuam ejus
virginitatem beatus Hieronymus

collyrii
Hæreti-
corum
Lib. I l.
per nosse-
for, ut
affirmat
S. Diony-
sius

vinus ille Dionysius Arcopagita Pauli discipulus, in calce libri de Ecclesiastica hierarchia testatur, Dei † munera convenientissimè petit, qui per Sanctos illa petit: qui verò Sanctos despicit, eorumque intercessionem sibi minimè necessarias apud Deum esse iudicat, nunquam utiliter consequetur ea que per se ipsum insolenter postulat.

3.
Si in ter-
ris positi
alios iu-
vabant,
cur non
cæli?

Igitur absque aliqua dubitatione credendum est, Sanctos, qui jam æternam beatitudinem sunt adepti, auxilium præstare his à quibus sanctè coluntur. Si enim ipsi Sancti, cum adhuc infirmitate mortalitateque carnis circumdati peregrinarentur à Domino, suis precibus alios iuvare poterant, atque iuvabant (unde Paulus Romanis scribens ait: *Obsecro vos fratres per Dominum nostrum IESUM Christum, ut adjuvetis me in orationibus vestris ad DEUM; quanto magis id facere possunt & faciunt, quando in cælis Deo intimiùs coniuncti, perfectiorem charitatem, pleniorèque potestatem obtinent.*

Rom. 15

4.
Sancti in
cælo pre-
ces ad se
à terra
suis con-
gnoscunt

Perpicuum autem est, eosdem gloriosos Cæli Cives agnoscere preces nostras propter ineffabilem illam unionem qua Deo felicissimè uniti sunt. Vnde in libro de Cognitione veræ vitæ, qui sub nomine Augustini editus est, ita legimus: *Cum anima nostra aliquid secundum Deum desiderant,*

† Nota. Lector, hæc quidem esse ipsissima verba S. Dionysii, sed ex fusiore ipsius discursu contracta & extracta.

& hoc sibi per Sanctos dari, sive corde, sive lingua, sive voce postulant: anima Sanctorum (quibus est idem audire quod videre, & è converso) desiderata eis à Deo impetrant.

Basilii Magnus, attendens prædictam unionem, qua Beati unijuntur Deo, in libro quem de Vera virginitate edidit, de Sanctorum Patrum spiritibus hæc dicit: *Nullus ex his est, qui non singula ubique consideret: etsi enim oculis carnis minimè conspicui sunt, incorporeis tamen obrutibus ad agnitionem complectuntur omnia & comprehendunt.* Ipse Basilii, itemque Chrysostomus, & ceteri Theologi sancti, conciones de Martyribus habuerunt, in quibus auditores suos hortabantur, ut solemnitates ipsorum Martyrum pia animi alacritate celebrarent, eorum sacras Reliquias religiosè venerarentur, ad eos tanquam ad præsentissimos auxiliores semper confugerent.

De Imaginibus Sanctorum.

1. Infert ex præcedentibus, rectè à nobis coli Imagines Sanctorum.
2. Neg. id in veteri lege prohibebatur, sed tantum non colerentur tanquam dii.
3. Concilium Nicenum II. explicuit & delevit cultum licitum imaginum sacrarum in Ecclesia.

Si justum est, ut Sanctos incorruptionis munere donatos, & cum Christo regnantes colamus, rectè etiam eorum imagines honoramus, ipsi que proclimamus; cum honorum imagini impensus referatur semper in suum exemplar, id

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

id est, in id unde imago deducta est, & quod ipsa repræsentat; neque enim materiam ex qua imago facta est, veneramur.

2. *Cultus idolatri*
Nam Deus in Exodo, & Deuteronomio, vel aliis veteris Testamenti locis, vetans fieri sculptilia & similitudines, non omnino damnat imagines, sed prohibet, ne illis tanquam diis per idololatriam adoratio deferatur. Nā Cherubim obumbrantia propitiatorium ab ipso Deo iussus est facere Moyses.

3. *Nicenum Concilium*
Divorum imagines, libri simpliciorum sunt: sed & eruditi atque sapientes qui que ex illarum aspectu non parum proficiunt. Hinc pluribus jam Conciliis approbatus fuit in Ecclesia usus sanctorum imaginum. Secundi Concilii Niceni verba hæc sunt: *Fa-*
temur unanimiter, nos Ecclesiasticas consuetudines retinere velle, quarum de numero est imaginum effiguratio. Et paulò infra: Nos regiam viam incedentes, & sanctorum divinorumq; Patrum nostrorum doctrina insistentes, atq; Catholica Ecclesie (in qua Spiritus sanctus habitat) traditionem observantes, definimus, cum omni diligentia & cura venerabiles sanctasq; imagines in templis sanctis collocandas, habendasq; tum in sacris vasis & vestibulis, tum in parietibus & tabulis, in adibus privatis, & viis publicis: quò scilicet per hanc imaginum inspectionem omnes, qui contemplantur, ad prototyporum memoriam & recordationem atque desi-

derium veniant, illisq; salutationem & honorariam adorationem exhibeant. In eodem Concilio Niceno citantur verba divi Basilii, dicentis: Historias imaginum Sanctorum honoro & palàm adoro, & hoc enim nobis traditum est à sanctis Apostolis. Ubi ipse Basilius intelligit adorationem reverentiæ, non autem illam adorationem latriæ, quæ Deo tantùm debetur.

CAPUT X.

De Orationibus, quæ pro fidelibus defunctis fiunt, sive de Purgatorio.

1. Oratio pro defunctis probatur ex Scriptura.
2. Ex Liturgia apud S. Dionysium Areopagitam.
3. Ex Missa S. Chrysostomi, & aliorum sanctorum Patrum dicta.
4. Inde sequitur dari purgatorium, in quo sint anime, pro quibus oratur.
5. Præterea ex verbis Christi, crebris revelationibus, & somnii fide Ecclesie.

HÆRETICIS Purgatorium esse negantibus, reclamant hæc divinæ Scripturæ verba: *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur.*

Dionysius Areopagita, Pauli Apostoli discipulus, capite ultimo libri de Ecclesiastica hierarchia, apertè declarat, Pontificem ex traditione Apostolorum fundere preces pro fidelibus defunctis; ubi inter cetera dicit: *Venerandus Antistes precem sacram suam per mortuum peragit. Precatur oratio illa divinam clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumq;*

1. Orationem pro defunctis commendat Scriptura, 2. Mach. 12.

2. Et Liturgia verbi S. Dionysii Areopagita.

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.

*eumq; in luce statuat & regione vi-
vorum, in sinibus Abrahæ, Isaac &
Jacob, in loco unde aufugit dolor, &
tristitia, atque gemitus. Hæc ille.*

3.
Sicut &
SS. Ioan-
nes Chry-
sostomus,
Gregori-
us Nyss-
enus, &
Ioannes
Damas-
cenus.

Itidem beatus Joannes Chryso-
stomus, Gregorius Nyssenus, & a-
lii quamplures asserunt, ab Apo-
stolis sancitum fuisse, ut Sacerdos
in Missæ Sacrificio memoriam fi-
delium defunctorū agat: id quod
Joannes Damascenus abundè do-
cet in Sermone quem de Defun-
ctis scripsit. Unde etiam in Li-
turgia Chrysostomi legimus hanc
precationem: *Honorabilium, in-
corporearum, supercaelestiumq; Po-
testatum, & sancti Prophetae Prae-
cursoris ac Baptiste Joannis, sancto-
rumq; Apostolorum gloriosissimo-
rum, atque omnium Sanctorum tuo-
rum supplicationibus respice nos
Deus, & memento omnium qui in re-
surrectionis vitæq; æternæ spe obdor-
mierunt, eosq; fac requiescere ubi
cernitur lumen vultus tui. Hæc ibi.*

4.
Non ora-
retur pro
mortuis,
nisi esset
Purgato-
rium.

Quòd si pro defunctis oran-
dum est, planè Purgatorium est.
Nam cum neque pro illis qui in
cælum, neque pro his qui in in-
fernum recepti sunt, orare conve-
niat (illi enim non egent, isti ju-
vari non possunt, viventium pre-
cibus) fatendum est, animas eo-
rum defunctorum, pro quibus o-
ramus, neque in cælo neque in
inferno esse; sed esse alibi, ubi ad-
huc purgantur.

5.
Esse Pur-
gatorium
probat
variè.

Nisi quorundam peccatorum
purgatio etiam post mortem, hoc
est, in futuro sæculo heret, Chri-
stus non protulisset istam senten-

tiam: *Quicumq; dixerit verbum, &c. Mat. II*
contra Spiritum sanctum, non re-
mittitur ei, neque in hoc saculo, neq;
in futuro. Innumeræ revelatio-
nes viris feminisque sanctissimis
divinitus factæ, & ipsæ defuncto-
rum animæ, quæ novissimis hisce
temporibus frequenter (Deo ita
disponente) viventibus apparent,
maximèque inviolabilis Ecclesiæ
Catholicæ auctoritas, abundè te-
stantur esse Purgatorium, etiam si
illud divinæ Scripturæ antiquo-
rumq; Theologorum verbis com-
probari non posset.

CAPUT XI.

De Aqua benedicta, & cereis atque
luminaribus Ecclesiæ.

1. Aqua benedicta usu in primaria Eccl-
sia, & illius efficacia contra fraudes demonum;
2. Cereorum item & iuminarium, oleiq; &
lampadarum, tam in templu quam in exequiis
moriuorum.

De Aqua benedicta Alexan-
der Summus Pontifex, & Martyr Dei inclytus, in quadam
epistola sua ante annos mille
quadringentos scripta, loquitur
hunc in modum: *Aquam sale com-
persam populis benedicimus, ut ea
cuncti aspersi sanctificentur ac puri-
ficentur: quod & omnibus Sacerdo-
tibus faciendum esse mandamus.
Nam si cinis vitula aspersus popu-
lum sanctificabat atque mundabat;
multo magis aqua sale aspersa, di-
vinisq; precibus sacrata, populum
sanctificat atq; emundat. Et si sale
asperso per Eliseum Prophetam ste-
rilitas*

CAPUT XII.

De externis ritibus atq; ceremoniis
& de Festis.

1. Externa carimonia in Officio divino, & precibus, adjuvant internam devotionem, corpufque Deo humiliant.

2. Feflorum dierum obfervatio ab Apoftolo inftituta fuit, ut S. Ignatius teftis eft.

DEUM nostrum, qui Spiritus est, rectè colimus, non Spiritu folum, fed etiam corpore externifque ritibus; nempe capitis inflexione, genuum fubmiffione, manuum elevatione conjunctioneque, vocis prolatione atq; cantu, & aliis confimilibus modis. Nam cum nos non ex invifibili tantum, fed ex vifibili quoque conftemus naturâ, iuftum omnino eft ut ipfi Conditori noftro duplicem adorationem offeramus, videlicet invifibilem & vifibilem. Parum quidem aut nihil prodeft externa adoratio, fi defit interna: per externam tamen, interna plurimum juvatur. Eas ceremonias divini cultus, quas Ecclefia obfervat probatque, convenientiffimas efle agnofcit, quifquis rerum facrarum rationes perdidicit, & humilis eft.

Feflorum dierum meminit quinquagesimus primus Canon Apoftolorum in hunc modum: *Si quis Epifcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, carnibus ac vino feftivis diebus per abominationem & non propter anima exercitationem abftineat, deponitor.* Beatus etiam Ignatius,

C c c c

Joan-

Hereticorum Lib. II. 4 Reg. 2.
Matth. 16.
Marc. 6.
Luc. 8.
 rilitas aqua fanata eft; quanto magis divinis precibus facrata, fertilitatem rerum aufert humanarum, & coinquinatos fanctificat atq; expurgat, ac cetera bona multiplicat, & infidias diaboli avertit, & à phantasmaticis verfutis hominem defendit? Nam fi tactu fimbria veftimenti Salvatoris falyatos infirmos efle non dubitamus; quanto magis virtute facrorum ejus verborum divinitus facrantur elementa, quibus fanitatem corporis & anima humana percipit fragilitas? Hæc Alexander.

2. Cereos & luminaria etiam Apoftolorum temporibus in locis Deo confecratis fuiffe, teftatur feptuagesimus primus Canon ipforum Apoftolorum: cuius Canonis verba fic habent: *Si quis Clericus aut laicus ceram vel oleum ex fancta furruperit Ecclefia, à communionem excluditor.* Sanctus Joannes Damafcenus in Concione de Defunctis, citans Athanafium, ita loquitur: *Athanasius ille Magnus in Sermone undecunqu concinno, quem in eos qui obdormierunt fcripfit, hæc dicit: Etiamfi is qui in pietate defunctus eft, fub dio collocetur, ne omiferis oleum & ceram (invocato Chrifto Deo) ad fepulchrum accendere: accepta enim Deo funt hæc, plurimamq; ab ipfo referunt retributionem. Oleum enim & cera, holocaustum eft: incruenta autem Hoftia oblatio, propitiatio eft: quod verò in pauperes confertur beneficium, omnis bona retributionis eft augmentum.*

1.
 Devotio adjuvatur exte-
 nu gesticu-
 bu; &
 carimonia-
 riarum
 ritibus.
 Ioan.

2.
 Apoftolo inftitue-
 runt Feflorum obfervantiam, teftis Canon Apoftolorum, & S. Ignatius.

Collatii
Hæreti-
corum
Lib. II.

Joannis Evangelistæ discipulus,
in epistola quam scripsit ad Phi-
lippenses, ait: *Dies festos nolite in-
honorare.*

CAPUT XIII.

*De libero arbitrio, & fide atque
operibus.*

1. Si non est in nobis liberum arbitrium, fru-
strà nobis suadetur oratio, & conatus; frustra pro-
ponitur pena & pramium, quæ idcirco brutis mini-
me competunt.

2. Non potest quidem liberum arbitrium
bonum facere sine gratia, sed nec ipsa gratia sal-
vat auctores sine libero arbitrio.

3. Fides sola sine charitate bonisq; operibus,
nec justificat, nec salvat.

1.
Qui ne-
gani &
salvunt
liberum
arbitriū,
salvunt o-
rationes,
hortatio-
nes, pre-
cepta, &
gramia.
cū panis.

QUOD hominis arbitrium non
esset liberum, & fidem sine
bonis operibus ad salutem suffi-
cere prædicant heretici, nimirum
occasionem & fomentum totius
iniquitatis sibi suisque discipulis
præbent. Si nobis deest arbitrii
libertas, si non voluntate eligen-
te; sed necessitate cogente, pecca-
mus; injustus est Deus, qui pec-
cantes æternis tormentis addicit.
Si arbitrium nostrum non est li-
berum, omnino coacta est vita
nostra: frustra homines rationis
participes dicimur, frustra acce-
pimus præcepta benè vivendi,
frustra Deum precari, frustra pe-
tere, quærere, pulsare, atque ad
virtutem eniti nos Scripturæ co-
hortantur: frustra Deus per Pro-
phetam clamat: *Si volueritis, &
audieritis me, bona terra comederis;
quòd si nolueritis, & me ad iracun-
diam provocaveritis, gladius devo-
rabit vos: denique nos nihilo*

Luc. II.

Ma. I.

præstantiores sumus brutis ani-
mantibus, quæ neque laude vel
præmio, neque vituperatione aut
supplicio dignum quidquam a-
gunt, cum regere naturam non
possint, sed ad quælibet prosequen-
da uti naturalis instinctus com-
mover) ferantur.

Non possumus quidem per nos
eligere aut facere bonum: cere-
rum voluntatem nostram gratiæ
Dei adungere debemus, quæ gra-
tia prævenit, cooperatur, & lub-
sequitur. Sicut beatus Augusti-
nus ait: *Sine voluntate nostra, non
est in nobis justitia Dei. Voluntas
sanè non est nisi nostra, justitia non
est nisi Dei: esse potest justitia Dei si-
ne voluntate nostra, sed in nobis esse
non potest nisi per voluntatem no-
stram.* Deus non justificat nolentem
veluti sol non illuminat il-
lius visum, qui oculos ad solis
claritatem aperire non vult. Li-
bertas arbitrii nostri per pecca-
tum, quo omnes in Adam præva-
ricatores facti sumus, infirmata
est, non adempta.

Si fides sine bonis operibus suf-
ficeret ad salutem, Christus non
dixisset: *Si vis ad vitam ingredi,
serva mandata: sed dixisset, Si vis
ad vitam ingredi, fidem habetanti-
tium.* Non etiam Paulus clamaret:
*Si habuero omnem fidem, ita ut mon-
tes transferam, charitatem autem
non habuero, nihil sum.* Igitur non
quæcunque fides, sed ea quæ per
charitatem Deo adhæret, & bona
operatur, salutem conciliat: quem-
admodum idem Paulus Apосто-
lus

collyrii
Hæreticorum
Lib II.
Galat. 5.

Ius testatur, dicens: *In Christo fesu neque circumcisio aliquid valet, neque preputium; sed fides que per charitatem operatur.* Hinc beatus

Jacob 2. Jacobus Apostolus ait: *Fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa.* Quando Scriptura dicit,

Mar. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salus erit:* item, *Iustus ex fide vivit, ac consimilia; omnino intelligit fidem charitate sanctisque operibus ornatam.*

CAPUT XIV.

De Monachismo, & de psalmodiis atque orationibus, quas Latine peragunt virgines Deo consecrate, qua Latine non norunt.

1. Monachismu Deo gratus, & in primitiva Ecclesia usurpatu probatur:
2. Monasticorum quoque Ordinum varietates etiam tunc fuisse.
3. Oratio publica in lingua ignota oranti, non caret magnis fructibus: privatim autem orantes Ecclesia non prohibet nisi lingua sibi nota.

1a
Primitivam Ecclesiam agnovisse monachatum, ex S. Dionysio,

*Lib. 1. Collyrii cap. 5. 4.

Ex 3. Chrysostomo.

MONACHISMUM Ecclesia Dei semper approbavit, suoque gremio fovit, & tanquam eximiam sui portionem laudibus profecuta est. Dionysius Areopagita Apostoli Pauli discipulus, in libro Ecclesiasticæ hierarchiæ rationem consecrandi Monachi, publicamque professionem describit, quam * alibi supra in medium protulimus: ubi aperte ostendit, jam tum Monachos & crinium tonsurâ & vestis habitu distinctos ab aliis fuisse. Chrysostomus scripsit adversus vituperatores vitæ monasticæ libros tres in-

signes, & aliàs frequentissimè Monasticen magnificè commendat. Idem facit Basilus Magnus: idem faciunt & innumeri alii tam Græci quàm Latini.

Neque improbanda est varietas institutionum monasticarum, modò talis non sit ut vergat ad schismata, & unitati fidei Catholicæ officiat. Nam honesta illa varietate ornatur Ecclesia, de qua Psalmista sic canit: *Adstrui Regi- na à dextris tuis in vestitu de auro, circumdata varietate.* Hinc Epiphanius Cyprensis in libro quem Adversus hæreses scripsit, agens de hujusmodi diversitate, ait: *Sunt & alii eximii vivendi modi in Ecclesia Catholica. Alii à quadrupedibus abstinent, vescuntur verò volucris. Alii à volucris abstinent, sed ovis vescuntur ac piscibus. Alii verò ne ovis quidem vescuntur, alii autem solis piscibus. Alii rursus à piscibus abstinent, soloque vescuntur caseo; alii neque caseo vescuntur. Jam verò & alii à pane quoque abstinent, alii etiam ab arborum fructibus, & à coctis. Porro multi humi dormiunt, alii neque calcamentis utuntur: alii saccum gestant occultum. Complures in psalmodiis, orationibusque continuis, & sacrarum Scripturarum lectionibus exercentur.* Hæc Epiphanius.

Hæretici rem absurdam atque inutilem esse dicunt, quòd Ordinibus monastici virgines, quæ Latine non norunt, psalmodias laudesque divinas Latine dicant. Sed errant illi. Nam, sicut Augustinus

2.
Et Ordinum monasticorum varietatem

Psal. 44.

Ex 3. Epiphanius

3.
Oratio nem etiã publicam Ecclesia in lingua non vulgari, laudat. An gustinus

sollyrii
 Hæreti-
 eorum
 Lib. II.

nus ait ; qui Psalmum exactè non
 intelligit, credit tamen aliquid san-
 sti esse in eo quod cantat, omnino sine
 fructu non est. Deus enim psallentis
 cor magis quàm verba attendit. Planè
 qui benigna & religiosa mente precatur,
 etiam si lingua sibi incognita oret, eximiam
 utilitatem eximiumq; meritum refert.
 Quemadmodum ægrotus quisque potionem
 medicinale[m] convenienter sumens, sanitati
 restituitur, licet ipsius potionis virtutem
 ignoret ; & qui supplicationem in charta
 conscriptam misericordiam Principi humiliter
 reverenterq; offert, obtinet id quod illa
 supplicatio postulat, etiam si ipse verba
 ejusdem suæ supplicationis non intelligat.
 Nos sanè majori affectu præsentiorique
 animo plerumque precamur, dum intelligimus
 verba quæ in oratione proferimus, quàm
 si non intelligeremus : non tamen ob id æ-
 quissima honestissimaque consuetudo, quæ
 multis sæculis in Ecclesia DEI observata
 fuit, temerè immutanda est. Qui privatas
 orationes Deo pro sua voluntate offert,
 potest eas quæ voluerit lingua offerre :
 sed illas, quas ex instituto majorum tanquam
 Ecclesiæ minister peragere obstritus est,
 non alia lingua persolvere debet, quàm
 quæ præcipit vel concedit ipsa Ecclesia. Hic,
 sicut & ubique, obedientia melior est, quàm
 propriæ voluntatis prosecutio. Inter omnium
 gentium linguas hæc tres in titulo Crucis

apta si-
 militudo
 medicina
 libelli
 suppliciu-
 Non pro-
 hibet Ec-
 clesia pri-
 vatis o-
 rare lin-
 gua vul-
 gari.
 Ioan. 19
 Marc. 15

Christi specialius rebus divinis
 consecratae sunt, Hebræa, Græca,
 Latina.

CAPUT XV.

De virginitatis excellentia, & vo-
 tis adimplendis.

1. Sancta virginitas & continentia melior
 est, quàm sanctus usus matrimonii.

2. Potest per Dei gratiam servari, licet
 Deo vovetur : sed qui eam voverit, non potest
 absque peccato à voto revivere.

3. Sic & alia vota nuncupare nemo cogitur,
 potest tamen qui vult ea sanctè facere, & si fecerit,
 servare teneri.

SANCTAM virginitatem sancto
 conjugio potior esse, nullus
 sanæ mentis dubitat. Unde Pa-
 tres Orthodoxi castum conjugium
 argento, puram virginitatem au-
 ro assimilant. Joannes Baptista,
 & plerique ex Apostolis Aposto-
 lorumq; discipulis, virgines per-
 manserunt : multa item tam viro-
 rum quàm feminarum millia in
 Ecclesia olim continentiam vo-
 verunt (sicut Historiæ Ecclesiasticæ
 & virorum Apostolicorum
 scripta abundantissimè testantur)
 eamque cum adiutorio & gratia
 Dei ad mortem usque servarunt.
 Sed & hodie infinita utriusque se-
 xus multitudo illam vovet, atque
 custodit : sciens bonum esse homini
 (ut ait Apostolus) mulierem non
 tangere, & quia qui sine uxore est,
 sollicitus est quomodo placeat DEO :
 mulier item innupta & virgo cogi-
 tat quæ Domini sunt, ut sit sancta
 corpore & spiritu. De talibus Chri-
 stus dixit : Sunt qui seipsos castra-
 verunt propter regnum celorum.

Qui

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.
2.
Ante vo-
tum vir-
ginitatis
licet nu-
bere, non
poff.
Phillip. 4.
1. Tim. 5.
Audia-
tur S. Au-
gustinus,
vel qui si-
quis est,
de Fide
ad Petru
cap. 3.
1. Cor. 7.
3.
Nemo
gitur vo-
vere: sed
vota libe-
re facta
reddere,
qui vo-
vit, cogi-
tur.
Deut. 23.

Qui incontinens est, & tenta-
tionibus stimulisque carnis per
invocationem divini auxilii at-
que animi diligentiam non resi-
stet, neminem credit posse conti-
nenter vivere; cum tamen dicat
Paulus: *Omnia possum in eo, qui me
confortat.* Liberum quidem est ei qui
continentiam non vovit, tradere
se conjugio: sed qui voto & p[ro]fes-
sione se obstrinxit, si jam corpus
Deo consecratum polluere per car-
nis commixtionem non timuerit,
juxta Apostoli sententiam habe-
bit damnationem, quia primam fi-
dem irritam fecit. Hinc Aug. de fi-
de ad Petrum ait: *Secundum Apo-
stoli dictum, Qui statuit in corde suo
firmus, non habens necessitatem, po-
testatem autem habens sue volunta-
tis, & vovit continentiam Deo, de-
bet eam usque in finem tota mentis
solicitudine custodire, ne damna-
tionem habeat, si primam fidem ir-
ritam fecerit. Similiter & conju-
gati viri & conjugata mulieres, si ex
consensu perennem voverint DEO
continentiam, noverint se sui voti
obnoxios detineri, nec jam sibi debere
commixtionem carnis, quam prius
licitam habuerunt; sed Deo se de-
bere continentiam, quam voverunt.*
Hæc Augustinus.

De votis Scriptura ita loqui-
tur: *Cum votum voveris Domino
Deo tuo, non tardabis reddere: quia
requirit illud Dominus Deus tuus,
& si moratus fueris, reputabitur ti-
bi in peccatum. Si nolueris pollice-
ri, absque peccato eris. Quod autem
semel egressum est de labiis tuis, ob-*

*servabis, & facies sicut promisisti
Domino Deo tuo, & propria volun-
tate & ore tuo locutus es.* Rursum
ait Scriptura: *Vovete, & reddite* Psal. 75.
Domino DEO vestro. Rursumque:
*Si quid vovisti Deo, ne moreris red-
dere: displicet enim ei infidelis &
stulta promissio, sed quodcumque vo-
veris, redde: multoq[ue] melius est non
vovete, quam post votum promissa
non reddere.* Bonum igitur & lau-
dabile est, vovete, at execrandum
& damnabile, vota non reddere.
Sicut nullus vovete cogitur, ita
qui Deo vovit, si non impleverit
quod vovit, justè punietur.

CAPUT XVI.

De calibatu Clericorum.

1. In primitiva Ecclesia aliqui post conju-
gium sebant Sacerdotes, sed nunquam post Sacer-
dotium sebant conjugari.
2. Græca Ecclesia à secundis nuptiis prohi-
bet Sacerdotes. Paulus à Sacerdotio prohibet bi-
gamos.
3. Vsu uxori non permittebatur Sacerdoti
conjugato.
4. Merito Ecclesia Latina indixit caliba-
tum; eademq[ue] ratione quâ pro personis sacratis ur-
getur conjugium, pro aliis urgeri possit polyga-
mia.

Quod ad cælibatum Clerico-
rum attinet, fatemur, in pri-
mitiva Ecclesia consuetudinem
fuisse (quam Græci adhuc reti-
nent) ut is qui uxorem virginem
acceperat, si propter vitæ integri-
tatem dignus Sacerdotio esse vi-
debatur, in Sacerdotem conse-
crari posset: sed nunquam visum
fuit in Ecclesia sub Novo Testa-
mento, ut is qui jam erat Sacer-
dos, uxorem duceret. Unde vige-
simus

1.
Olim con-
jugati
sebant
Sacerdo-
tes: at Sa-
cerdotes
non fie-
bant con-
jugati,
ex Cano-
ne Apo-
stolico.

collycii
Hæretico-
rum
Lib. II.

Simus quintus Canon Apostolorum sic loquitur: *Ex his qui celibes ad Clerum pervenerunt, jubemus ut I. c. flores tantum atque Cantores, si velint, conjugia ineant.*

2.
Græci
prohibent
secundū
matrimo-
niū Pres-
byterū.
1. Tim. 3.
Tit. 1.
Paulus
bigamos
à sacer-
dotio re-
pellit, &
Canon A-
postoli-
cus.
Primiti-
va Ecclē-
sia etiam
in hone-
stis ux-
oribus jun-
ctos à sa-
ceru mini-
steriis ex-
clusit.

Apud ipsos Græcos sicut olim, ita etiam modò, si conjugati Sacerdotis uxor moriatur, ipse Sacerdos secundam non ducit. Sane Paulus à Sacerdotio repellit omnes bigamos, dicens illum solum esse conjugatorum aptum esse Sacerdotio live Episcopatu, qui sit *unius uxoris vir*. Decimus sextus Canon Apostolorum, ita habet: *Qui post Baptisma secundis nuptiis fuerit copulatus, aut concubinam habuerit, non potest esse Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus, neque prorsus ex numero eorum qui ministerio sacro deserviunt.* Canon item decimus septimus talis est: *Qui viduam, aut repudiatam, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam ex his quæ publicis spectaculis mancipata fuerunt, acceperit uxorem, non potest esse Episcopus, nec Presbyter, nec Diaconus, nec omnino in sacrum Ordinem assumi.*

3.
Conjuga-
tum factum
Sacerdos,
abstine-
bat ab u-
xore jux-
ta sanctū
Clemen-
tem.

Et quidem de eo qui conjugatus ad sacrum ministerium eligebatur, Clemens Petri Apostoli discipulus in quadam Epistola ita scribit: *Si post ordinationem ministro altaris contigerit propria uxoris cubile invadere, sacrariis non intree limina, nec sacrificii portitor fiat, nec altare contingat, nec aquam Sacerdotibus porrigat ad manus. Qui Clemens in principio & calce e-*

iusdem Epistolæ testatur, se eam quæ scribit, accepisse à Petro præceptore suo.

Justissima ratione Ecclesia Latina abrogavit illam consuetudinem, qua is qui uxori alligatus erat, ad sacrum Ordinem altari-que ministerium admittebatur. Si quis objiciendo dicat, quamplures ex Clericis incontinenter vivere, ob idque permittendum esse ut ipsi matrimonia contrahant; Respondebimus: quia si Clericis, propter nonnullorum incontinentiam (quos turpitudini deditos Præpositi severissime punire debent) concedenda sunt connubia, pari ratione conjugatis propter effrenatam libidinem, quæ plerique, suis conjugibus non contenti, ad adulteria committunt atque fornicantur, concedendæ erunt plures uxores. Sicut autem istud non licet, ita nec illud permittendum est: utrumque execrandum est.

CAPUT XVII.

De abstinentia à carnalibus voluptatibus.

1. Abstinentia à licitè voluptatibus commodè carnū, Deo magnopere placet.
2. Non quasi peccarent illi utentes, si quorum status conveniunt; sed quia mortificatio magis placet Deo.

ABSTINENTIAM carnalium voluptatum, quam hæretici modò parvi faciunt, vel etiam irrident, præclare defendit vita & conversatio sancti Ioannis Baptistæ, quo major non surrexit inter natos

collyrii
Hæreticorum
Lib. II.
Ioannis
Baptista
& menti
to sancti
Augusti-
ni.
Matt. xi

natorum mulierum. De ipsa eadem abstinentia beatus Augustinus in libro de Fide ad Petrum, ita loquitur: *Humiles servi Christi, qui cupiunt Domino suo sine impedimento & absq; animi noxia occupatione servire, coniugia omnino non appetunt, & à carnibus & vino abstinent, in quantum corporis valetudo permittit.*

2. Non quia peccatum est, aut conjugem habere, aut vinum carnesve percipere: nam & beatus Apostolus dicit, *Quia omnis creatura DEI bona est, & nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur, sanctificatur enim per verbum DEI & orationem. Conjugium quoq; in primis hominibus Deus instituit ac benedixit: propter quod ipse Apostolus ait: Honorabile connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Ideoq; servi Dei in eo quod à carnibus & à vino abstinent, non tanquam res immundas refugiunt, sed mundioris vite instituta sectantur: & in eo quod coniugia non habent, non nuptiarum bonum crimen esse existimant, sed continentiam jugem bonis nuptiis meliorem esse non dubitant.* Idem docens Joannes

Confr-
matur ex
Cantacu-
zeno.

Cantacuzenus, qui ex glorioso Romanorum Rege factus fuit humilis Monachus, in libro quem Adversus sectam Mahometicam Græcè scripsit, sic dicit: *Qui penes nos sunt Monachi, ab omnium carniū esu abstinent, non quod has impuras & rejiciendas esse arbitrentur; sed vitam * angustiorem sequi sublimiusq; conversari cupien-*

res, à carnibus abstinent. De ipsa abstinentia ab esu carniū & jejuniis, quæ ex præscripto Ecclesiæ observari debent, supra in priori libro * hujus Collyrii tractatum fuit.

tam vocat, ar-
eam &
rigidā
ab esu
carniū
abstinentiam.
*Cap. 4

CONCLUSIO

COLLYRII HÆRETICORUM.

POSSUNT sanè innumera divinarum Scripturarum, sacrorumque Conciliorum, & veterum Theologorum, tam Græcorum quàm Latinorum, testimonia produci contra prava dogmata hæreticorum hujus temporis; sed pauca illa quæ congestimus sufficere poterunt ad interiores eorum oculos sanandos, nisi desperatè cæcutiant. Hic itaque finem Collyrio nostro imponemus, adjicientes ista pro coronide.

Sanctus Pontifex Augustinus in libro de Vera religione ita scribit: *Neq; in confusione paganorum, neq; in purgamentis hæreticorum, neq; in languore schismaticorum, neq; in cecitate Judæorum querenda est religio, sed apud eos solos qui Christiani Catholici vel Orthodoxi nominantur. Alter quidam ait: Si in scriptis piorum Patrum aliqua fortè inveneris, qua dogmatibus Ecclesiæ Catholica minùs consentanea esse videantur, non dubites plus fidei tribuere ipsi universali Eccle-*

1.
Collyriū
est oculo-
rum
hæretico-
rum me-
dela.

2.
Coronidem S.
Augustini
non imponit, &
non nemo
alium de
auctoritate S. Ec-
clesiæ.

collyrii
Hæreti-
corum
Appen-
dix.
1. Tim. 3

*Ecclesia (quæ columna & firma-
mentum veritatis est, ideoque errare
nescit) quam cuius etiam sanctissi-
mo Scriptori. Dominus noster Je-
sus Christus concedere dignetur,
ut omnes veritatem agnoscentes,
idemque sentientes, uno ore ip-
sum glorificemus, qui est benedi-
ctus in sæcula sæculorum, Amen.*

COLLYRII
HÆRETICORUM
APPENDIX.

S. I.

*De Sacrificio Missæ, ex Apostolo-
rum Canonibus, sacrisq; Conci-
liis, & aliis.*

1. In Sacrificio Eucharistia nihil apponen-
dum, nisi panis, vinum, & aqua.
2. In primitiva Ecclesia, quicumque Missæ
assistebant, communicare debebant.
3. Diaconi non præsumant Eucharistiam
Presbyteri peririgere.
4. Missam esse verum Sacrificium inconuen-
tum nova Legu.

1. Nihil ap-
pendendū
ad sacri-
ficiū, ni-
si ex A-
postolico
Canone
panis, vi-
num, &
aqua.

HÆRETICIS, impia temerita-
te hoc sæculo nostro dicen-
tibus, non fieri aliquam ob-
lationem in Missæ, ob idque eam
non esse Sacrificium, contradi-
cunt & Canones Apostolorum, &
decreta sacrorum Conciliorum,
& scripta omnium Orthodoxo-
rum Patrum. Nam tertius Canon
Apostolorum verat, ne Sacerdos
altari assistens aliqua in Missæ of-
ferat, præter illa quæ Christus of-

ferenda instituit. Verba ipsius
Canonis hæc sunt: *Si quis Episco-
pus aut Presbyter præter ordinatio-
nem Domini quam de Sacrificio in-
stituit, alia quepiam, puta aut mel,
aut lac, aut pro vino sicera confecta,
aut aves, aut aliqua animalia, aut
legumina ad altare obrulerit, ut qui
contra ordinationem Domini faci-
at, deponitur.*

Octavus Canon Apostolorum,
indicans consuetudinem olim
fuisse in Ecclesia, ut hi qui Missæ
intererant, sumerent Eucharis-
tiam, sic habet: *Si quis Episco-
pus, aut Presbyter, aut Diaconus,
aut quicumque alius ex sacro ordi-
ne, facta oblatione non communica-
verit, causam exponat: quæ si ratio-
nabilis fuerit, veniam consequatur.
Quod si illam non dixerit, a commu-
nionem sejungitur, tanquam qui po-
pulo causa lesionis exiterit, & sus-
picionem injecerit adversus eum qui
obtulit.*

In decretis primi Concilii Ni-
ceni capite decimo octavo ita le-
gimus: *Pervenit ad sanctam ma-
gnumq; Concilium, quod quibusdam
in locis ac civitatibus Diaconi Pres-
byteris sacram Eucharistiam porri-
gant: quod nec regula, nec consue-
tudo tradidit, ut hi qui potestatem
offerendi non habent, illis qui of-
ferunt, Corpus Christi tradant. Il-
lud quoque innovit, quod jam non
nulli Diaconi ante Episcopos ipsam
Eucharistiam contingunt. Hac igitur
tur omnia ampuentur. Diaconi
sua mensura contenti sint, & in ea
permaneant, scientes se & Episco-
porum*

S. II.

De B. Mariae virginitate, & de
Sanctis ex Basilio.

1. Maria semper virgo permansit.
2. Sanctorum invocatio utilis & laudanda.
3. Reliquia sanctorum honoranda.

BASILIIUS Magnus in Sermonem de Humana Christi generatione, differens de virginitate Mariæ, inter cætera ait: *Ne aures eorum, qui Christum diligunt, admittant, quod Genitrix Dei aliquando desierit esse virgo, hac testimonia sufficere putamus. Ad hoc quidem quod dicitur, Et non cognovit eam donec peperit Filium suum primogenitum, dicimus, quod hæc dictio hæc, id est, Donec sive Usque, esse frequenter aliquem temporis terminum designare videtur, verè tamen infinitum præ se ferat. Quale est & illud quod à Domino memoratur, Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Neque enim post hoc sæculum desinet Dominus esse cum Sanctis: sed promissio presentis temporis [perpetuitatem indicat] non est futuri amputatio. Eodem modo hic accipi Donec dicimus. Quod verò dictum est, Primogenitum; Primogenitus non omnino ad succedentem prolem comparisonem habet, sed is qui primum vulvam aperit, primogenitus vocatur.*

Idem Basilius laudes sanctorum quadraginta Martyrum publica concione percelebrans, hæc dicit: *Quæ satietas prosequendi Martyrum*

D d d d

Martyrum

perum ministros, & Presbyteris inferiores esse. Porro Eucharistiam secundum ordinem post Presbyteros accipiant, aut Episcopo aut Presbytero eam illis porrigente.

In decretis Concilii Ancyranæ capite primo istud de Sacerdotibus, qui tempore persecutionis sacrificaverant, sed postea rursus certamen inierant, statuitur: *Hos placuit honorem quidem sedis reserere: offerre vero, & concionari, aut omnino aliquid sacrorum officiorum peragere, non licere.*

Ex prædictis liquet, Missam Sacrificium oblationemque vocari, & esse. Id ipsum testatur Clemens Petri Apostoli discipulus, in Epistola quam scripsit de Officio Sacerdotis & Clericorum: Dionysius quoque Areopagita Pauli discipulus, in libro de Ecclesiastica Hierarchia, capite tertio: & Ignatius Joannis Evangelistæ discipulus, in Epistola ad Smyrnenses. In Chryllostomi Liturgia, & aliorum Catholicorum Græcorum scriptis, ipsa Missa frequenter dicitur ἀνάμνησις & ἱερός, id est, *Incrumentum Sacrificium*. Sic autem appellatur, non quod in ea Corpus Christi sine Sanguine offeratur, sed quod nullius animalis sanguis illata vi effundatur, sicut in veteri Lege.

Perpetua
Virginitas
Dei
paradise
Paulo
ultra
mediū,

Matt. 23

Matt. 28

2.

Cultus &
invocatio
Sanctorum.
In principio

collyrii
Hæreti-
corum
Appen-
dix.

tyrum memoriam, ei qui Martyrum amore tenetur? Nam honor in bonos conservos collatus, iudicium est benevolentia erga communem Dominum. Hi sunt qui nostram obtinentes regionem, velut turres quadam valida contra adversariorum incursum securitatem prebent. Copiosum beneficium, gratia minimè deficiens, & presentissimum Christianis auxiliium est Ecclesia Martyrum, exercitus triumphantium, chorus laudantium Dominum. Qui premitur aliqua angustia, ad hos confugit; qui letus est, ad hos procurrit: ille, ut a malis liberetur; iste, ne his qua commoda grataq; sunt, destituatur. O sanctum chorum! o sacrum exercitum! o inexpugnabilem cuneum! o communes humani generis custodes! Optimi estis curarum socii, precum suffragatores, intercessores potentissimi, astra mundi, flores Ecclesiarum.

3.
Pium &
utile est
honorare
Sanctorum
Reliquias.

Idem Basilii in Concione de beata Julitta ait; Pyra, sancta mulieris corpus, veluti thalamus quidam refulgens, complexa, animam quidem in caelestem regionem, siq; convenientem quietem [ac sortem] transmisit; preciosum verò corpus cognatis & affinibus servavit integrum. Quod in pulcherrimo civitatis vestibulo collocatum, & locum sanctificat, & adentes pariter sanctos reddit. Porro terra Beata huius adventu presentiaq; benedicta, propriis visceribus naturam atque gratis simam emisit; adeò ut ipsa Martyr mater communis effecta, eos qui in civitate sunt veluti lacte quo-

piam nutriat. Hæc aqua & valentibus, sanitatis conservatio est, & delicatis, modesta suppeditatio voluptatis, & agris consolatio.

Rursum Basilii explanans Psalmum centesimum decimumquintum, super his verbis, Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus, scribit in hæc verba: Quando pro Christo mors toleratur, pretiose sunt Reliquia Sanctorum ejus. Ante hoc tempus dicebatur, Si quis tetigerit mortuum, erit immundus: nunc verò qui attingit ossa Martyris, efficitur aliquo modo sanctitatis particeps, ob gratiam quo sacro corpori adest atque insidet.

§. III.

De B. Maria & Sanctis, ex D. Joanne Damasceno.

1. Excellentia B. Mariae Virginis.
2. Sanctorum cultus Christiani utilis & licitus.
3. Imaginum etiam cultus religiosus cum magno fructu usurpatur.

JOANNES Damascenus libro 1. quarto Orthodoxæ fidei, tractans de genealogia virginis Dei paræ, inter alia hæc dicit: Joachim venerabilem & dignam laudem annam in matrimonium duxit. Sed quemadmodum vetus Anna, qua sterilis erat, per orationem & promissionem genuit Samuelem; ita hæc, per supplicationem atq; promissionem Deo factam, proferi Deiparam: ut in hoc quoq; nulla illius strium gloriosarumq; inferior haberetur. Parit ergo gratia (idem An-

collyrii Anna interpretatur) Dominam, quod sanè Maria nomen significat. Nam reverà Dominica facta est omnium creaturarum, cum Conditoris omnium mater nuncupetur. Sicut verò qui conceptus est, eam qua concepit servavit virginem: sic & natus virginitatem ipsius servavit illèsam. Neque enim impossibile illi erat, & per portam transire, & ejus signacula non lādere. Manet igitur etiā post partum virgo, qua semper virgo est. Quomodo enim, que genuerit Deum, & ex consequentium experientia miraculum agnoverat, viri consortium admisisset? Absit hoc, non est modesta mentis talia cogitare.

2. Idem Damascenus in eodem libro scribit hunc in modum: Honorare decet Sanctos, ut amicos Christi: & filios atq; heredes DEI. Fontes nobis salutare dominator Christus prebuit Sanctorum Reliquias, qua multis modis beneficia scaturiunt. Per ipsos Sanctos, demones abiguntur, morbi effugantur, infirmi curantur, ceci vident, leprosi mundantur, tentationes mœroresq; solvuntur. Omne donum bonum a Patre luminum per eos his, qui indubitata fide petunt, descendit. Quantum labores ut invenires Advocatum, qui ad mortalem Regem te adduceret, & pro te apud illum verba faceret? Advocati ergo totius generis, apud Deum pro nobis intercedentes non sunt honorandi? Certè honorandi. Nos fideles in nomine ipsorum templa DEO erigentes, in psalmis & hymnis, can-

ticisq; ac compunctione eos colamus. Statuas illis erigamus, & visibiles imagines. Deiparam, ut propriè verèq; Dei matrem, honoremus: Prophetam Joannem, ut praecurso-rem & Baptistam, * missumq; ac Martyrem: Apostolos, sicut fratres Domini & spectatores: Martyres, ut milites Christi: & sanctos Patres nostros, ac Deiferos exercitatores [hos vocamus Confessores] honoremus.

Idem Damascenus in ipso eodem libro sic scribit: Quandoquidem nonnulli nobis exprobrant quòd adoramus & honoramus Salvatoris nostri & Reginae nostrae Deiparae imaginem, ceterorumq; Sanctorum ac famulorum Christi, audiant quòd (sicut ait Theologus ille, divini-ssimus Basilius) imaginis honor ad exemplaris honorem transit. Invisibilis, incorporei, incircumscriptibilis, & infigurabilis Dei representationem quo facere potest? Hinc in antiquo Testamento tritus non fuit Imaginum usus. At verò posteaquam Deus per viscera misericordiae suae, secundum veritatem homo propter salutem nostram factus est, & diversatus est in terris cum hominibus, miracula edidit, passus est, crucifixus est, resurrexit, atque assumptus est, Patribus visum fuit, ut veluti quadam praeclare gesta haec Imaginibus representarentur, ad promptam memoriam. Sanè plerumque, dum cogitatione non tenemus passionem Domini, si contingat nos inspicere imaginem crucifixionis ipsius Christi, in memoriam salutaris passionis redimus, procedentes adoramus, non

* Apostolum
solum
Græcè
veritè
missionem
quia
missus
à Deo.
Ioan. r.

3.
Sacramentum
Imaginis
legitimum
sanctissimum
usum: ut
ex eo com-
moda con-
paratio
& spiri-
tualia.
Cap. 173

collyrii
Hæreticorum
Appendix.

quidem materiam, sed id quod imagine representatur. Quemadmodum neque materiam Evangelii, neque Crucis materiam adoramus: sed quod typofiguraque expressum est. Idem & de Matris Dei imagine sentiendum est: nam honor ipsi impensus, in illum, qui ex ea incarnatus est, revocatur. Similiter autem & Sanctorum fortia facta roborant excitantque nos ad fortitudinem, & zelum, atque imitationem virtutis illorum, ac Dei gloriam.

§. IV.

Rursum de B. Maria & Sanctis,
ex Joanne Cantacuzeno.

1. B. Maria natura Angelis inferior, gratia & gloria ei sicut superior.

2. Imaginum usus nobis prestat id, quod phylacteria Iudeis prestabant; nimirum memoriam rerum divinarum.

3. Excitat etiam ad imitanda Sanctorum virtutes.

I. JOANNES Cantacuzenus scribens adversus sectam Mahometicam, inter alia hæc dicit: Sanctam Mariam semper virginem, creaturam Dei esse dicimus, Dei que ancillam. credimus autem & confitemur, quod ei similis nec natus sit, nec sit nasciturus ex viro ac muliere homo aliquis, usque ad consummationem seculi. Et secundum humanam quidem naturam Angelis eam inferiorem esse judicamus, tanquam hominem; honore vero & sanctimonia Angelos omnes incomparabiliter superare asserimus, eò quod Filium & Verbum Dei secundum carnem pepererit. Omnes etiam illam advocatam & auxiliatricem agnoscimus:

B. Virgo
Maria
Angelorum
dignitate & magnitudine
gratia
ac gloria
anteceles-
tici.

mus: quæ indefinenter pro peccatoribus orat atque intercedit, editaque operatur miracula maxima suspendaque. Hanc autem adoramus & colimus, non ut Deum, sed ut matrem Filii Dei secundum carnem.

Idem Cantacuzenus ait: DEVS cognoscens humanam memoriam instabilem labilemque esse, precepit in veteri Testamento, ut Sacerdotes miracula ab ipso edita describerent eaque descripta semper in Sacerdotum manibus penderent: ut quotidie assidueque tam Sacerdotes quam populus, visis miraculis Dei descriptis quæ propter illos edita fuerant, in memoriam Dei revocarentur, Deoque gratiarum actionem & gloriam redderent, qui illos ex servitute Pharaonis liberaverat. Regesque magnos & fortes, ac gentes robustas everterat, quique illorum urbes populo Iudeorum tradiderat. Quin & miracula quæ illis in deserto contigerant, describi voluit Dominus. Et factum est sicut precepit illis Deus. Videntes enim quæ in Sacerdotum manibus suspensa erant, Dei recordati sunt, & illi gratias egerunt. Eadem plane Imaginum est ratio: hæc enim depingunt Christi Nativitatem, Baptismum, Crucifixionem, Resurrectionem: quibus visis, turba hominum in Dei recordationem perveniunt, & meditari incipiunt, quomodo Christus cum Deus esset, propter humani generis amorem carnem assumpsit, & in carne passus sit: sed & quæcunque alia Deus propter hominem fecit, memoriâ repetunt, Deoque gratias agunt, eum extollunt atque glorificant.

2.
Vsu
Imaginum
prestat
calestium
rerum re-
cordationem.

pollutis & vitalibus mysteriis, memoriam eorum qui fideliter obdormierunt habendam edixerunt.

Idem Damascenus in eodem Sermone citat Dionysium Areopagitam, his verbis: *Exercitatus ille & profundus in divinis Dionysius in mystica consideratione, ubi de Defunctis agit, dicit: Sanctorum preces etiam in vita ista, nedum post mortem, prosunt his qui sacris precibus digni sunt, nempe fidelibus. per id quod dicit, Nedum, nihil aliud intelligendum est, quam, Quanto magis. Damascenus ibidem plura adfert testimonia ex libro quem ipse Dionysius scripsit de Ecclesiastica hierarchia.*

Idem Damascenus in eodem Sermone citat Dionysium Areopagitam, his verbis: *Exercitatus ille & profundus in divinis Dionysius in mystica consideratione, ubi de Defunctis agit, dicit: Sanctorum preces etiam in vita ista, nedum post mortem, prosunt his qui sacris precibus digni sunt, nempe fidelibus. per id quod dicit, Nedum, nihil aliud intelligendum est, quam, Quanto magis. Damascenus ibidem plura adfert testimonia ex libro quem ipse Dionysius scripsit de Ecclesiastica hierarchia.*

In eodem Sermone idem Damascenus citans Chrysostomum, dicit: *Joannes ille, cui ab auro cognomen est (verè enim aurea verba loquitur) Non temerè, inquit, aut casu hæc à sapientissimis Dei Discipulis sancita, atq; Ecclesie ipsius tradita fuerunt, ut Sacerdos in tremendis mysteriis preces fundat pro fidelibus defunctis.*

Paulò post in eodem Sermone Damascenus, allegans Gregorium Nyssenum, ait: *Sapientissimus Gregorius Nyssenus, Non, inquit, absque ratione & utilitate à Christi pradicatoribus ac Discipulis traditum est, & in sancta Dei Ecclesia ubiq; vim legis obrinuit, sed res est modis omnibus utilis, Deoq; imprimis grata, videlicet, memoriam eorum qui in recta fide obdormierunt, facere in divina illa lumineq; plena mystagogia.*

Idem Damascenus in eodem Sermone de Defunctis ait: *Discipuli illi Salvatoris & divini Apostoli, qui ipsius Verbi spectatores fuerunt, totiusque mundi circulum vivum ceperunt, in tremendis atq; im-*

Dddd 3

Epi-

collyrif.
Hæreticorum
Appen-
dit.

3.
Ead.
imitatio-
nem San-
ctorum
impellit.

2.
Præbatur
ex Diony-
sio Areo-
pagita
suffragi-
um pro mor-
tuis.

3.
Ex Jan-
no Chry-
sostomo.

4.
Ex S. Gre-
gorio Nyss-
eno.

De fidelibus defunctis. Ex diversis.

1. Traditio orationis pro defuncto probatur ab Apostolis derivata: Ex Damasceno,
2. Ex Dionysio Areopagita,
3. Ex Chrysostomo,
4. Ex Gregorio Nysseno,
5. Ex Epiphano Cyprensi Episcopo.

Gratio pro defun-
ctu Apo-
stolica
traditio-
nem est, ex
S. Damas-
ceno.

JOANNES Damascenus in Ser-
mone de Defunctis ait: *Disci-
puli illi Salvatoris & divini Apo-
stoli, qui ipsius Verbi spectatores fue-
runt, totiusque mundi circulum vi-
vum ceperunt, in tremendis atq; im-*